

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XV

ЛИПЕНЬ — 1965 — JULY

Ч. 125

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Є. Федоренко

Редагус Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О.
Коновал, М. Лебединський, Л.
Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвиськом
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати в Канаді:

За 6 чисел (півроку) \$2.00, за
12 чисел (один рік) \$3.50.

В США та інших країнах за
12 чисел — \$4.00.

Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Com-
mittee of the Ukrainian Democ-
ratic Youth Association.

(In USA — Association of Ameri-
can Youth of Ukrainian Descent)
President: E. FEDORENKO

Адреса:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Rada"
Av. J. M. Campos 556,
San Andres, F. C. Mitre
(Bs. As.), Argentina.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France
K-to: Paris CC 11.087.11

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — М. Вінграновський, І. Драч, В. Симоненко, М. Чхан, О. Олесь, В. Сварог — Народ, нація, держава. М. Битинський — Чим славна Київська земля. О. Стороженко — Спо-минки про Микиту Леонтійовича Коржа. С. Голубенко — Батько Ве-ликої французької опери. О. Бердник — Кохана з майбутнього. В-м — Мистецтво мого століття. З одумівського життя і праці. Різне.

Повідомлення Ювілейного Комітету

На своєму останньому засіданні Ювілейний Комітет ви-рішив відзначити ті філії, які на Зустрічі покажуть найкра-щі досягнення. Намічено призначити нагороди:

1) За найкраще досягнення дружини філії в ділянці спорту. Сюди зараховуються також відбиванкові змагання за чашу ОДУМ-у США й Канади.

2) За найкраще виконання мистецької точки на концер-ті одумівської самодіяльності.

3) За відсотково найчисленнішу присутність членів фі-лії в одумівських одностроях під час дефіляди та на Зустрічі.

4) За найбільше число членів філії зайнятих організа-ційною підготовкою та працею під час Ювілейної Зустрічі. Сюди враховуються так само й упорядчики від філії.

Жюрі вирішуватиме призначення нагород та врочисто вручатиме їх філіям - переможцям під час Зустрічі.

ДО ВІДОМА ТИХ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ІНФОРМАЦІЇ

Під час Ювілейної Зустрічі в суботу, 3-го липня від 9-ої години ранку до 6-ої години вечора, за різними інформаціями, зокрема в справі ночлігів, просимо звертатися до Омеляна Денесюка на ниж-чеподану адресу:

OMELIAN DENESIUK, St. Vladimir's Cathedral
404 Bathurst Street, Toronto 2 B, Ontario, Canada — Telephone: 366-3224

Під час забави за різними інформаціями просимо звертатися до Омеляна Денесюка або до голови Комітету Ювілейної Зустрічі — Юрія Охрима.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головна Виховна Рада Юного ОДУМ-у та Головна Управа ОДУМ-у в Канаді повідомляють, що виховно-відпочинковий табір Юного ОДУМ-у "Дніпро" триватиме від 8 до 22 серпня, 1965 р. в оселі "Ки-їв". До табору приймається дітей віком від 8 до 18 років.

Оплата: \$15 на тиждень за одну дитину з родини
\$25 на тиждень за двох дітей з родини
\$35 на тиждень за трьох дітей з родини.

Заяви з оплатою за один тиждень проситься надсилати на нижче подану адресу до 18 липня, ц. р.

ODUM Camp "DNIPRO" — с/о Н. Romanenko,
581 Bathurst St., Toronto 4, Ontario

За ближчими інформаціями зголошуйтеся до:

P. RODAK
12 Minstrel Dr., Toronto 18, Ontario — Tel.: 255-8604

Повідомляємо наших шановних читачів, що через техніч-ні причини, починаючи з 126 числа, річна передплата нашого журналу (12 чисел) виноситиме 4 долари, а дворічна (24 чи-сла) — 7 дол. 50 цент. Окреме число коштуватиме 40 центів.

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

СЕРПЕНЬ

**

Учора ще я в цьому колі жив.
Я думав, що ж міщани, ну міщани.
Із пледами, з торшерами, з борщами,
Вареннями з малин, суниць, ожин,
З лимонів, клюкв, смородин, абрикосів,
Із райських яблук, аличі, брусник,
Айви, кизилу, сливи, полуниць,
З вишень японських, горобин московських,
Із кийського місяця і зір,
Варення із повітря,

з неба,

з моря —

Не хочете? Тоді скуштуйте з горя,
Варення з горя і варення з вір!
Тут все! Тут все! Тут тільки птиць нема.
Тут їх жують з капустою і хріном.
Тут мет нема. Тут їх, як птиць жують
Із простирадлами і тютюновим димом.
Тут жовч — не жовч. Тут жовч і та мажорна
На звуках ніжності з мережі у мережу.
Убрання в мову, як в одержу.
Тут не ганьба, не жах, а норма!!!
Втечу. Втечу хоча б у слові!
Втечу без слави і вінця
Крізь ваші душі гарбузові
І відгодовані серця,
Крізь вашу рабську кров безкровну,
І ваші ситі скити — геть!
І ваші ситі свити вщертъ
Блюзнірством повні... Безголовну
Лояльність вашу, де живіт
На троні поруч з фокстер'єром
Впирається в народ і в світ
І пупом внюхується в еру...
Я задихаюсь. Біль — до млости,
Я всі прокляття розпрокляв
І фіолетовий від злоти,
Ножами серце обіслав.
Ти, сивий лісе, в сутині прозорій,
І ви, гаї, в зелених льолях літ,
Нічого так не треба, як в підзор'ї
Мені ваш голос чути і стежить ваш політ.
В глухій глибочині всевладної хвилини,
Коли забуха в серці світлий дим
І потаємне слово батьківщини
Горить у горлі порохом сухим,
Тоді — вулканення, а не безсила мука!
І чи моя у тому винина,
Що ваша доля, мій народе, стука
В моє вікно без тиші й криги сна?

Об кручі вдарило, об греблі
І вже пішла бринить лоза:
Над чорним полем в чорнім небі
Реве розкудлана гроза.

А під грозою між вітрами
Одномоторний, мов літак,
Над синьосизими ярами
Летить розвітрений вітряк.

Летить він в юність, повну мужності,
Він юність кличе вже давно:
В своїй козацькій гнівній юності
Вітряк не все змолів зерно.

В той час чорніло сонце цяткою,
І Україна на коні
Літала з шаблею козацькою
У почорнілі з горя дні.

Де ляхи полчищами сірими,
Де турок гриз хати й садки,
І де вітри пробиті стрілами
За вуса рвали колоски...

Ревів тоді вітряк на горах,
Молов не зерно, а жалі,
Молов він горе, аж на жорнах
У нього стали мозолі.

Але він знав, що зійде воля,
І смерть, і рабство — доліпліч!
Хоча в усі кінці із поля
Його тягли за крила в ніч...

Він вистояв! І він в потребі!
Він змеле зерно ще своє
Тут, де гроза реве у небі,
Де Україна грози п'є.

У реактивності зростання
Мужніння духу в трудний світ
Своє державне вітрування
Він скрилив нам на віколіт.

І, розпростерши крила скісні,
Від Придніпров'я до Карпат,
Летить старий вітряк на місці,
Летить у серпень, в дощопад!

"Зміна"

Іван ДРАЧ

БАЛЯДА ПРО ЛЮЛЬКУ

Перепій на Січі — козаків не збудити
 Ні дротянкою чорною, ні вогнем гаківниць,
 Тільки хитрий Підкова, пан отаман сердитий,
 Люто люльку співаючи, спить - не спить горі-
 лиць.

Потім рвучко на ноги, аж кирея під ноги,
 По закуреним курені сквапно цупить люльки —
 Інкрустовані золотом, срібношаті і вбогі,
 В отаманову шапку все летить залюбки.
 Ці — просмалені димом, ці — проварені жаром,
 Все зав'язує туго в шовковий обрус,
 Тільки люльку останню з неприхованим жалем
 Тихо топить в кишені, усміхнувшись у вус.
 Решту люльок — в Дніпро, в чорний клекіт не-
 ситий,

Що в турецький півмісяць зорить горілиць.
 Перепій на Січі — козаків не збудити
 Ні дротянкою чорною, ні вогнем гаківниць...
 Десять під полудень — лемент крас сон отамана:
 "Годі, лежню, лежати — ти б напився смоли!
 Гей, на Хортицю впала яничарська омана —
 Турки вкрали люльки і в Стамбул повезли".
 "Може в Бахчисарай?", "Що ти тямши з про-
 соння!

Насміявся ж над нами гоноровий султан..."
 Козаки в байдаки! Горять весла в долонях
 Та Дніпро вигинає незатурканий стан.
 А на морі — біда. Витяг люльку Підкова,
 Креснув кременем в крицю, та іскри чортма —
 Трамонтана ковтнула, чи хвиля нескована
 Язикато злизала, а люлька — німа.
 Реготало козацтво: "Скоро в турків запалим.
 Люлька звикла до гурту, бо ж козацька душа".
 І втопив отаман люльку-файку запально,
 І вона прилучилась до свого коша.

"Зміна"

Василь СИМОНЕНКО

**

Найогидніші очі порожні,
 Найгрізніше мовчить гроза,
 Найнікчемніші дурні вельможні,
 Найпідліша брехлива сльоза.

Найпрекрасніша мати щаслива,
 Найсолодші кохані вуста,
 Найчистіша душа незрадлива,
 Найскладніша людина проста.

Але правди з брехнею не змішуй,
 Не кляни все підряд без пуття,
 Бо на світі той наймудріший,
 Хто найдужче любить життя.

Михайло ЧХАН

ЧЕСТЬ І ЧЕСНІСТЬ

Чи знаєш ти, а я це добре знаю,
 Що значить хоч би раз програти бій?
 Ти відчував, рожевий горлодраю,
 Розчарування та зневіри біль?
 Пекучими сльозами ти не плакав,
 Без голосу від жаху не кричав —
 Ти навіть кров і сльози криєш лаком,
 Бо не твої ті сльози та печаль?
 Ти з тих, хто над народним горем чмише,
 І пильно так свій кут охороня —
 Ні, ти не знаєш, що найболячіше
 І найвразливіше над все — брехня.
 То ж — суховій для весняних мелодій,
 Дракон, який жере грядущий день!
 То ж — безсоромний і огидний злодій,
 Що краде віру в розум та людей!
 Училися ми в майбутнє зазірати,
 А нас події ставили сторчма,
 Нас час навчив, що від брехні до зради
 Аж ніякої відстані нема.
 Хворіли ми від Пруту до Уралу,
 Ми крижаніли, димли на вогні,
 І кров'ю наша честь не раз стікала,
 Бо вірили ми інколи брехні.
 Нема для правди брата ані свата,
 Вона під сонцем всі чини рівня,
 І як неправду м'яко не назвати,

Та все ж вона —

голісінька брехня!
 Віршуй, поете, формами старими,
 Сип із мішка потерті п'ятаки,
 Клепай і куй доісторичні рими,
 Каліч слова, шматуй і мни рядки —
 Народ простить.

Простить убогість нашу,
 Простить нас, як синів, тебе й мене,
 Ну, може, посміється: "Дурень!" — скаже,
 По-доброму, по-батьківськи лайне.
 А може, і почубить за химери,
 Але нікому — і тобі, й мені —
 Хоч вийдемо в новітні Гомери,
 Не подарують жодної брехні.
 Такою ми народжені добою
 І так зростали в цій складній добі,
 Що годимось до праці і до бою
 Тоді, коли не брешемо й собі.

"Дніпро"

Михайло Чхан народився в 1926 р. в с. Кам'янка на Дніпропетровщині. 1959 року вийшла збірка його віршів "Не заходить сонце".

НАРОД, НАЦІЯ, ДЕРЖАВА

(З приводу статті В. Чапленка)

Стаття В. Чапленка "Трагедія української свідомості", вміщена в журналі "Молода Україна" за березень цього року, написана на тему, яка зараз хвилює, мабуть, усіх нас. Питання, поставлене в ній, можна сформулювати так: чи Україна ще довго житиме в глибині українських душ, чекаючи слушної години, чи в тих глибинах по-малу й погасне під навальним натиском адміністративної русифікації. Зустрічаючися з гістьми "з того світу", ми саме про це й хочемо довідатись, чекаючи такої звістки, яка б натхнула нас бодай обережним оптимізмом.

Описуючи зусилля комуністичної Москви, спрямовані на деукраїнізацію України, В. Чапленко наводить слова наших туристів, які побували на Україні і з обуренням відзначають, що можна цілий день ходити по вулицях великих українських міст і не почути ані словечка по-українському. "Большевики, — пише В. Чапленко, — продовживши формально українську державність..., так ускладнили становище на Україні, що українці мусять самі зрікатися себе, мусять самі себе заперечувати".

Яким чином можна довести націю до такого стану, коли вона мусить сама себе заперечувати? Я підкреслюю слово "націю", бо В. Чапленко категорично висловлюється проти розрізнення понять "народ" і "нація" і твердить, що ототожнення нації з державою походить від імперіялістичних держав, які хочуть перетоплювати в своєму казані інші етнічні елементи, що потрапили під їхню владу.

Але чи справді слова "народ" і "нація" повинні бути в нас синонімами? Це правда, що в інших мовах ці поняття не розмежовані як слід і це, зокрема, спричиняється до різнотлумачення слова "нація". У стандартних словниках англійської мови знаходимо приблизно такі тлумачення цього слова:

1. Нація — це сукупність людей, пов'язаних спільністю етнічного походження, які зберегли свою мову, територію, звичаї, традиції.

2. Нація — це сукупність етнічно споріднених людей, які мають розвинене почуття спільності своїх культурно-політичних інтересів, тобто почуття національної солідарності.

3. Нація — це сукупність жителів певної території, об'єднаних під одним цивільним урядом, в рамках однієї держави.

Французькі, англійські, американські соціологи вживають слово "нація" здебільшого в третій його інтерпретації, але не тому, що хочуть "виправдати" імперіялізм своїх держав. Англіїці стали нацією не тоді, коли включили в свою державу шотландців, ірландців та інших, а тоді, коли створили свою власну державу.

Книги й статті, написані про право нашого на-

роду на власну державність, становлять уже чималу бібліотеку. Основним недоліком чималої частини їх є те, що в них бажане видається за наявне. Але, якщо прагнення до національного самоутвердження справді вже охопило більшість наших земляків на рідній землі, то незрозуміло, чому Москві так легко тримати Україну на становищі своєї провінції.

Якщо певна етнічна маса зберегла свою культурну самобутність, не піддалася асиміляції в державі іншого народу та в найенергійніший своїй частині прагне до самоутвердження, то в своєму історичному розвитку вона неминуче мусить дійти до такої стадії, коли політична самостійність буде для неї "кондіцією сіне квантон", доконечною потребою для її почуття своєї колективної гідності та індивідуальної самопошани кожної приналежної до неї особи. Народ стане самостійною нацією, доводячи цим самим свою життєздатність, силу свого характеру й духову силу. Не розрізняти цих двох статусів значило б недоцінювати значення державності в історії націй.

Поєднавши подані вище тлумачення слова "нація", ми одержимо таку формулу:

Нація — це сукупність людей, пов'язаних в основному спільністю етнічного походження, але насамперед спільністю території та культури (що включає також мову й історичні традиції), які, маючи розвинене розуміння своїх спільних культурно-політичних інтересів, тобто почуття національної солідарності, домоглися власної держави, чи принаймні масово до неї прагнуть.

Останнє твердження цієї формули вимагає точнішого визначення того місця, яке елемент державності займає в концепції нації. Іншими словами, чи може певний народ бути нацією без держави, чи може він стати нацією ще до здобуття собі державності?

В історії бувало по-різному. Давніше (напр., у Середні віки) народи часто ставали націями вже після виникнення своїх держав, організованих феодальними володарями. Пізніше народи спершу мусіли усвідомити себе націями й уже після цього починати боротьбу за своє визволення з-під влади чужого народу. У наші часи, в наслідок особливих політичних умов, можливий, принаймні в західному світі, тільки другий спосіб оформлення націй (я залишаю осторонь сучасні африканські "нації", створені штучно, з випадкової суміші примітивних племен).

Отже, в наші часи національне усамостійнення певного народу може бути тільки результатом виникнення в цьому народі масового руху до свого політичного й культурного визволення. Народ повинен бути дозрілим для здобуття собі державності, без якої він не може стати нацією.

До цього можна говорити лише про його потенційну "наційність".

Нетрудно, звичайно, розуміти, чому саме ми схильні ототожнювати слова "народ" і "нація". Не можна, однак, ігнорувати наслідків того, що наш народ протягом сторіч не мав власної державності. Такими наслідками є брак у наших народних масах державницької традиції та належно розвиненої національної свідомості (я, звичайно, говорю про мільйони підсоветських українців, а не про національну еліту). Це зокрема виявляється у значній кількості денаціоналізованих українців, які вживають російську мову не лише в установах, а й у приватному житті, не читають української літератури.

Нібито залишається бачити головну основу нашої нації тільки в кровній спорідненості українців. Відомо, однак, що кровна спорідненість — річ вельми сумнівна; "расово чистих" народів у природі не буває і в кожному народі на протязі його історичного життя перетопилося чимало інших етнічних елементів.

В. Чапленко з цілком зрозумілим жалем пише про тих підсоветських українських письменників, яких примушують ретельно бити себе в груди, запевнюючи Москву в своїй, не просто лояльності, — ні, цього не досить — а в своїй безмежній відданості й любові до всього російського. Москва примушує українців обплывувати своїх найвидатніших предків. Шовіністична Москва оголошує український патріотизм шовіністичним злочином...

Звичайно, Москва використовує всю свою партійно-адміністративну потугу для того, щоб перетворити Україну на провінцію, а українську мову на придатний тільки для фолкльору місцевий ідіом, позбавлений усякого престижу. Не покладаючися лише на свою культурну "вищість" та політичний "авторитет", Москва кує свою імперію методами минулих епох.

За сталінських часів говорити по-українському було ризиковано, але й тоді українці говорили між собою по-українському, навіть на вулицях. Невже в післясталінський час говорити по-українському стало ще небезпечніше, ніж раніше? Чи й зараз людина, що говоритиме зі своїми друзями по-українському, ризикуватиме життям?

Здається, що зараз фізичної небезпеки для тих, хто заговорить по-українському, немає. Людей, що знають українську мову, тепер має бути значно більше, ніж раніше — після того, як ряд поколінь пройшов українську школу. Чому ж ми раз-у-раз чуємо від наших туристів, що в містах України не чути української мови?

Безперечно, на Україні ще діє психологічна інерція, вселена в українські душі ще сталінським режимом. В умовах завжди відстаючої провінції продовжує автоматично існувати атмосфера, в якій говорити по-українському "незручно" — бо міста в Україні зросійщені. Партійно-урядова бюрократія, промисловість та міщанство говорять по-російському і, як чорт ладану, бояться українізації. Селянство невпинно зменшується в наслідок впливу молоді в міста.

У таких обставинах певній кількості національно свідомих українців доводиться, насамперед "на людях", говорити по-російському, щоб не привертати до себе косих та підозріливих поглядів.

Яку ж саме величину являє собою ця "певна кількість"? Скільки людей належить до неї? Якби їх було багато, хто міг би перешкодити їм говорити по-українському не боячись і не соромлячись? Зрештою, ніде не написано, що говорити по-українському заборонено. Чисельність цих людей була б для них найкращою гарантією їхньої безпеки. Чому ж ця певна кількість така несмілива й так легко відмовляється від свого природного права говорити рідною мовою?

На ці запитання відповісти не так легко, не познайомившись докладніше з тамтешніми обставинами, не поговоривши щиро з тамтешніми людьми, а зробити це ми не маємо змоги. Поки що можемо лише робити здогади.

Чи немає в ситуації, що створилася там, вини не лише на російському імперіялізмі, а й на самих наших земляках, які так покійно хилуть перед Москвою свої багатовитривалі шиї?

Притаманна багатьом з нас сантиментальна струнка, що так яскраво відображається в нашому фолкльорі, спонукує нас обвинувачувати в наших історичних злигоднях не стільки самих себе, скільки наших "воріженьків" ("Катерино, вража бабо..."). Наші воріженьки справді лукаві, як воріженькам і личить, але не можна забувати й того, що в усі періоди нашої історії наші численні земляки, що повибивалися з народної гущі на якісь вищі соціальні становища, настільки були зайняті вигідним у фінансовому відношенні пристосуванням до тієї чи іншої панівної у нас нації (тобто своїм перетворенням на поляків, росіян, мадярів тощо), що їм уже не спадало на думку, що було б гідніше залишитися українцями. А цим самим вони заохочували чужинців до асиміляції й решти українців...

Вернімося до питання про те, чому навіть національно свідомі українці не протестують проти большевицької політики пляномірного витискування української мови з України. Може ми знайдемо бодай частинну відповідь на це питання, якщо придивимося до гостей "звідти". Хто як не українські письменники повинні бути в авангарді боротьби за існування повноцінної української культури?

Підсоветський український письменник — це вельми дивний психологічний і соціальний феномен. Він улесливо славить українською мовою той режим, який усіма засобами, що є в його розпорядженні, намагається звести число читачів української літератури до зникаючого мінімуму.

Безперечно, підсоветські українські письменники — національно свідомі українці, бо інакше вони писали б мовою панівної нації, російською мовою. Вони починали писати саме по-українському з певного патріотичного почуття, хоч, будучи засліплені комуністичною демагогією, не бачили, у якому напрямі лежить дорога справжнього українського патріотизму.

Скільки патріотичного почуття залишилось у старших підсоветських письменників на сьогодні? Вони мусіли пройти крізь жорстоке "чистилище" сталінської "національної політики". Уцілили в ньому лише ті, що зуміли довести свою відданість режимові, а також і ті, що, як сказав Еренбург, просто "витягли в льотерії щасливий квиток". За своє життя вони мусили заплатити своєю честю й кінець-кінцем у своїй більшості перетворилися на циніків та опортуністів, яким їхнє привілейоване соціальне становище, ордени, слава та гонорари тепер дорожчі від усяких журавлів у небі. Хто б у даний момент не "завідував советською властю", Тичина, Бажан, Малишко, Стельмах, Гончар, Крижанівський будуть віддано служити йому, бо за свій сьогоднішній добробут вони заплатили дорогу ціну, а кожна зміна режиму може тільки позбавити їх усіх привілеїв.

Боротися проти русифікації значило б для цих письменників, боротися проти комуністичного режиму, а на це вони вже й ментально нездібні. Вони, звичайно, не від того, щоб при нагоді, і, головне, без небезпеки для себе, закинути слівце на користь української мови, але перед лицем категоричної русифікаційної політики Москви вони можуть тільки смиренно відступити й... продовжувати славити "старших братів".

Я думаю, що молоді літератори, які щойно вийшли на літературну сцену, багато кращі патріоти, ніж старші письменники. Знаючи російську мову не гірше, від української, вони могли б здобути собі признання і в російській літературі (деякі "-єнки" пишуть по-російському, хоч і продовжують жити на Україні). Ці молоді письменники воліють писати по-українському, не зважаючи на триваючу деукраїнізацію України. У цьому, власне, полягає історичне значення появи нового — при чому якісно нового — покоління молодих письменників, а не в скороминущій дитячій хворобі "ультрамоdernізму", за який дехто з нас їх розхвалював.

Той факт, що на Україні продовжують з'являтися молоді і часто дуже талановиті письменники (переважно поети, але про причину цього писати зараз не місце) є головною на сьогодні підставою для оптимізму. Якщо є молоді письменники, значить є в них і читачі, є живильне середовище для української літератури. Проте у відношенні до маси української людності цих письменників занадто мало. Більшість з них, особливо прозаїки, ще безпорадно борсаються в тенетах провінційного світогляду та заштампованої советської фразеології. Їхня критична мисль ще недолуга. А втім нічого дивного в цьому немає...

Підсоветські українські письменники стараються "не бачити" щоразу нахабнішої русифікації, а, потрапляючи за кордон, ще й намагаються виправдати московську політику, затамовуючи голос свого сумління. Посередньо це свідчить про те, що в тамтешніх українських масах національна гордість і досі приспана, національні традиції не розвинулися — тобто немає того, що є най-

головнішою передумовою для перетворення етнічної маси на націю. Ірландці домоглися власної державності, і тому вони — нація, хоч і втратили рідну мову та перейняли мову своїх колишніх завойовників. Поляки залишалися нацією й тоді, коли були поділені між кількома чужими державами, бо в основній своїй масі продовжували зберігати власну мову, культуру й традиції — своє горде національне "я".

Безперечно, українці — окремих народ, і було б смішно в цьому сумніватися. Але чи вони вже становлять націю — це, як впливає з усього вище сказаного, ще відкрите питання. Нація повинна мати бодай одну з двох істотних ознак: або тривку мовну й культурну єдність або власну державність, яка цю єдність забезпечує.

Народ без своєї держави це нестійка, пливка маса, яка може зберігати свою потенційну націотворчу здібність, але може й утратити її, як це сталося з рядом європейських етнічних груп. Держава зцементовує цю нестійку (хоч в етнічному відношенні й однорідну) масу, дає їй кістяк, виховує її в дусі національної солідарності, створює умови та дає засоби для розвитку її притаманної культури.

Народ без власної держави буде весь час розплавлятися як кваша, раз-у-раз утрачаючи чималі сегменти своєї людності. Побутова, "фолкльорна", своєрідність протягом певного часу може зберігатися в патріархальних сільських місцевостях, віддалених від зовнішнього світу, але рухливіша "верхівка" народу, відірвавшись від рідного ґрунту, буде швидко розчинятися в інших націях. Цей процес триває на Україні здавна.

Скільки б ми не запевняли наоколичній світ, його політиків і вчених, що ми таки є нація, він буде в цьому сумніватися, доки не будемо мати найголовніших і найпереконливіших атрибутів усякої нації — власної суверенної держави та культурно-мовної єдності всього народу.

Як окрема людина, так і цілий народ, повинні мати вищу мету, яка б світила їм на їхньому життєвому чи історичному шляху. Без прагнення до творчого самоздійснення людське й народне життя перетвориться на животіння, на стагнацію без достойного майбутнього. Такої духовної мети не може заступити самий тільки матеріальний добробут. Доказів на користь цього ми бачимо навколо себе більше, ніж досить.

В українців таких ідеальних цілей є чимало. Найкардинальніша з них на сьогодні — це стати нацією. Щоб ясно бачити перед собою цю мету, ми не повинні спокушуватися на безтрудне приписування собі уявних досягнень, не присвоювати собі ще не зароблене *всім* нашим народом (чи принаймні переважаючою його більшістю) право називати себе вже готовою нацією.

Це право ми можемо завоювати собі тільки як нагороду за спільні цілесвідомі зусилля — не тільки наші, але насамперед, наших земляків, що живуть на рідній землі, по той бік залізної завіси.

ЧИМ СЛАВНА КИЇВСЬКА ЗЕМЛЯ

Київщина, ця уславлена центральна частина України, віддавна пишається багатими, надзвичайно цінними культурними пам'ятками, зібраними віками. Згадаймо з них бодай ті найцінніші, що набули собі всесвітньої слави. Серед культурних надбань Київської Землі чільне місце посідає сама велична столиця Соборної України — Золотоверхий Київ, де пам'яток культури було створено найбільше і де по всіх бурхливих історичних часах їх найбільше уціліло, або збереглися спогади про них.

Почнімо від найдавніших часів. Місце, де стоїть Київ, знане з прадавніх часів людства. Археологічні розкопки на Кирилівській вулиці показали, що там була оселя первісних людей ще в післяльодовикову добу старокам'яного віку, десятки тисяч років тому. Тут знайдено багато залишків різного примітивного господарського знаряддя та перепалених кісток тварин; на деяких з них навіть вишкрябані нескладні візерунки, що їх вважають за первісні мистецькі спроби. Якої раси чи племені були ті перші мешканці Київщини — невідомо, проте їхнє існування там є доказом того, що вже на самому початку людського життя це місце на нашій батьківщині було вже заселене. Друге визначне місце давнього життя людей на терені Київщини виявлене археологами поблизу Києва на місці оселі Трипілля. Знайдено там велику кількість випаленого глиняного, гарно розмальованого посуду та інші залишки життя на високому культурному рівні доби новокам'яного віку, десь понад 3000 років тому. Тип тієї культури так зв. "мальнованої кераміки", як виявилось, займав у свій час величезні обшари України. В науці її названо "Трипільською культурою" за місцем первісного знайдення цих пам'яток.

Місто Київ також дуже давнє. Ще за кількості років до заснування київської княжої держави арабські літописці вже згадували про нього під назвою "Куява". Отже, наш Київ належить до найстаріших міст Європи. Збудовано його на важливому перехресті двох головних шляхів, що з'єднували визначні культурні і торговельні центри північної Європи і чорноморських країн в одному напрямку та Азії і Європи в другому. Це особливо вигідне географічне розташування Києва дуже сприяло його славі, збагаченню і культурному розвитку, хоч водночас і загрожувало постійною небезпечкою з боку ворогів, особливо кочовиків, які ласо-хижо поглядали на багате місто.

Від 8-го століття, з часу створення могутньої княжої держави — Київської Русі — Київ, як столиця, набув видатної політичної, воєнної та культурної сили на цілому сході Європи і став значним суперником найбільшого і найвизначнішого тоді світового міста — візантійського Царгороду. В ті часи Київ мав понад 100 тисяч на-

селення (за німецькими свідченнями) і був більший від Парижу та від інших великих міст Європи, яких перевищував політичним, економічним і культурним значенням. Однак те блискуче виняткове становище Києва стало і причиною його пізнішого занепаду, бо за володіння містом стали безоглядно змагатися і свої князі і чужинці. Князівські усобиці, а також напади печенігів, половців, татар, поляків, литовців, москалів жорстоко плундрували, палили Київ, вибивали його населення, грабували і нищили духові й матеріальні цінності. І все таки після багатівкової руйнації, із колосальної кількості накопичених скарбів якимсь чудом уціліло і збереглося ще стільки неоцінних унікальних культурних цінностей — релігійних, історичних та мистецьких, що і тепер наш Київ, як зберігач і власник неперевершених зразків творчості людського духу, стоїть високо в ряді інших світових культурних центрів.

ОБОРОННІ СПОРУДИ. Від 10-го століття залишилися біля Києва "Змієві Вали" — оборонні споруди, побудовані князями для захисту Києва й околиць від нападів степових кочовиків. "Змієві Вали" тяглися колись довжелезними смугами по берегах річок — Росі, Трубежа, Стугни на кількості кілометрів і були найбільшими воєнними земляними спорудами в Європі. Залишки тих валів ще і тепер де-не-де знаходять по берегах названих річок.

За князя Ярослава Мудрого весь Київ був обнесений великою й міцною стіною з вимурованими в ній могутніми брамами. Руїни найвеличнішої з тих брам, званої "Золотими Воротами", яку зруйнував хан Батий, збереглися і досі.

РЕЛІГІЙНІ ПАМ'ЯТКИ. Найславніша пам'ятка середньовічного Києва, свідок його минулої слави, що по кількохразовому руйнуванню в різні часи і по реставрації таки дійшла до нас — це величний собор св. Софії, збудований князем Ярославом Мудрим. В цьому храмі знаходиться і мармурова, мистецьки оздоблена, домовина цього князя. Катедральний Софійський собор, що всіх — і своїх людей і чужинців — завжди вражав і вражає незвичайною величчю та красою, є одним з найпрекрасніших архітектурних витворів світового мистецтва. Особливо важливою і цінною під цим оглядом є її вівтарна стіна, звана "Нерушимою", що встояла проти всіх руйнацій; на ній збереглися мозаїчні образи, а серед них найцікавіший образ Богоматері "Оранти", як унікальний у світовому мистецтві. Інші, дещо пізніше побудовані, так само славні величчю і красою церкви — собор Михайлівського монастиря та церкви славнозвісної Печерської Лаври, вже за наших часів були знищені більшовиками. Найціннішою мистецькою особливістю тих княжих церков, крім досконалих форм візантійського архітектурного стилю, був ще і чудовий настінний розпис, фрески і мозаїка.

Від часів прийняття християнства в Україні на терені Печерської Лаври протягом кількох віків ченці викопували в твердому ґрунті довгі вузькі галерії-лябіринти, звані загально печерами; в них вони ховали прославлених небіжчиків і самі переховувались у час небезпеки. Це підземне цвинтарище існує й досі, і його вважають за найбільші катакомби у східній Європі, а після відомих катакомб Риму й Равенни посідає третє місце. У Києві було так само багато церков, пізніше побудованих коштом козацтва — Братський монастир на Подолі з Богоявленською катедрою, збудованою гетьманом Петром Сагайдачним, собор св. Миколи на Печерську, побудований гетьманом Іваном Мазепою в українському національному стилі "Козацького барокко". За часів Козаччини в Печерській Лаврі споруджено було і розкішну бароккову дзвіницю, найвищу будову в слов'янській архітектурі. І досі збереглася в Києві, побудована в 18-му столітті оригінальна, в стилі ренесансу, Андріївська церква, що пізніше належала до Української Автокефальної Православної Церкви і де найдовше, навіть при більшевиках, відбувалася Служба Божа українською мовою.

ДУХОВІ НАДБАННЯ: науково-освітні, літературні і мистецькі пам'ятки.

За князювання Ярослава Мудрого в Києві написано "Руську Правду", один з найперших кодексів права на сході Європи. В Печерській Лаврі вчений чернець Нестор написав "Повість временних літ" — найстарший слов'янський літопис. В тому ж 12-му столітті невідомий автор, можливо лицар при княжому дворі, написав найславніший мистецький твір слов'янської й світової літератури — "Слово про полк Ігорів".

За часів Козаччини Київ став важливим осередком науки й освіти для всього східного і північного слов'янства. У Київській Академії, створеній митрополитом Петром Могилою за зразками західноєвропейських університетів, навчалися не тільки українці, але й багато чужинців, переважно православних студентів з балканських країн та з Білорусії й Московщини. В Академії вчили різних, актуальних на той час наук, передовсім клясичних мов (грецька, латинська, слов'янська), філософії, богослов'я та наук мистецьких і музики. Високоосвічені професори Києво-Могилянської Академії випустили багато наукових творів, важливих і широко відомих в тогочасному світі. З них особливо прославилась перша серед слов'ян граматики церковно-слов'янської мови Смотрицького, а складений в Академії Православний Катехизм був схвалений східними патріярхами, як підручник для всього православ'я.

З Академії в різні часи вийшло багато великих науковців і культурних діячів широкого формату, які своїми надзвичайними талантами й геніальністю здобули світову славу не тільки для себе, але і для батьківщини. Найпершими світової слави майстрами були мистці-малярі — Дмитро Левицький, Володимир Боровиковський та Антін Лосенко, а з музик — Дмитро Бортнянський та Артем Ведель. Твори названих ма-

лярів стоять поруч з картинами найвидатніших європейських мистців, а композиції музик, особливо церковні, створили золотий фонд духовної православної музики.

І в нізніші часи, вже з перетвореного з Академії Університету св. Володимира, також вийшло чимало корифеїв української культури — науковців і мистців світової слави, як історик Володимир Антонович, Михайло Грушевський, батько новітньої української музики Микола Лисенко, знаменитий диригент Олександр Кошиць та цілий ряд видатних письменників.

Так само й тепер Київ, є видатним науковим, літературним і мистецьким світовим центром, що відомий не лише на рідних землях, а й поза ними. Він є осідком Академії Наук України з численними відділами і науково-дослідними інститутами та лабораторіями; в місті працює університет і багато інших високих шкіл з численними катедрами при факультетах. Окрім того в Києві є сімнадцять музеїв загального типу і спеціальних, а також ще й інші заклади, як от: картинна галерія, театри, опера, консерваторія. Взагалі, наш Київ міцно тримається найдавнішої історичної шкільної традиції, бо, як відомо, вже за Володимира Великого в Києві при Десятинній церкві процвітала школа читання і письма, а внучка Ярослава, княгиня Анна Всеволодівна, заснувала першу в Європі, а може і в цілому світі, школу для дівчат; друга киянка княжна Евпраксія — Зоя Мстиславова, внука Володимира Мономаха, вихована на княжому дворі, знала грецьку мову, вивчала народну медицину і стала першою в світі вченою жінкою-лікарем, написавши також власний науковий трактат про масті "Алліма".

ПАМ'ЯТНИКИ-МОНУМЕНТИ. Цього роду пам'ятників у Києві, як на столицю, небагато. Причиною цього прикрого явища є, певно, те, що в місті довгий історичний час панували чужинці-москалі, які увіковічували монументами лише тих осіб, яких уважали чимсь заслуженими для єдинеделімської імперіалістичної ідеї. Тим то нарівні з монументами своїм царям, імператорам та політичним реакційним діячам (до речі знищених вже більшевиками) побудовували пам'ятники і таким історичним особам, які, на їхню думку, працювали на користь і велич Росії. З мистецьких скульптурних прикрас міста відомі такі: на Володимирській Горі підноситься високо над Дніпром пам'ятник Великому князю Володимирові Святому; в руках князя хрест освітлений електрикою; вночі його видно на кількох верст поза містом. Поблизу Дніпра стоїть висока колона, що її урядово називали "пам'ятником Хрищення Русі", бо нібито згідно з переказами, саме на цьому місці, де колись протікала річка Почайна, охрищено було киян; насправді ж це недолуга згадка про скасування київського міського самоврядування в 19-му столітті. На майдані проти Софії стоїть величний пам'ятник гетьманові Богданові Хмельницькому, що його москалі шанують за те, що він ніби то "об'єднав" Україну з Росією. В гарному парку проти університету стоїть імпозантний монумент Тарасові

Шевченкові. Є ще кілька пам'ятників комуністичним "героям", ворогам України, гнобителям нашого народу, що їх поставила окупаційна влада.

МОГИЛИ ВИДАТНИХ КУЛЬТУРНИХ ДІЯЧІВ. Більшість могил навідомих синів України міститься в Києві на Байковому кладовищі, як от: композитора Миколи Лисенка, історика Михайла Грушевського, письменниць Лесі Українки і Людмили Старицької-Черняхівської, драматурга Михайла Старицького, акторів — Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла і Панаса Тобілевичів та інших.

В Київській дільниці так званої "Аскольдової Могили" поховано в братській могилі перші жертви боротьби з большевиками за Державність України — 300 Лицарів вояків Української Військової Юнацької імени гетьмана Богдана Хмельницького Школи та Студентського Січового куреня, поляглих у героїчному бою під Крутами.

ВИЗНАЧНІ КУЛЬТУРНІ ПАМ'ЯТКИ ПО ІНШИХ МІСТАХ КИЇВЩИНИ. Поза столичним Києвом численні цінні культурні пам'ятки є ще в інших містах Київщини. Можна згадати бодай невелику кількість тих населених пунктів області, що мають якісь особливо видатні, дороги для нас історичні пам'ятки, реліквії чи спогади про них. З таких міст згадаємо:

ВАСИЛЬКІВ, колишній Вишгород, біля Києва. В історичній минувшині це місто було загородньою резиденцією князя Володимира Великого. Місто стало історично знаним ще й через у-

славлену Вишгородську ікону Богоматері, що її за переказами намалював св. євангелист Лука і яку з Царгороду в Україну привезла цесарівна Анна, дружина кн. Володимира. Ікону під час руйнування Києва в 12-му столітті пограбував Володимиро-Суздальський князь Андрій Боголюбський і переіменував її на "Володимирську". Під цю фальшивою назвою вона і досі перебуває в Московщині.

КАНІВ. В околиці міста на високій кручі над Дніпром, так званий "Чернечій Горі", стоїть величний пам'ятник із скульптурною постаттю Т. Шевченка на весь зріст. Це новий монумент, що замінив давніший залізний намогильний хрест. Біля пам'ятника побудовано Шевченківський музей з цінними експонатами.

МОРИНЦІ і КЕРИЛІВКА. Ці два сусідні села, зв'язані спогадами про дитинство Т. Шевченка. Тепер там поетові побудовано пам'ятники.

СУБОТІВ. Місто, яке пов'язане з діяльністю Богдана Хмельницького. Звідсіля розпочався визвольний рух українського козацтва проти польського поневолення. В місті збереглася велика церква у стилі козацького барокко, побудована гетьманом Богданом. Шевченко малював її й оспівував у своїх віршах.

ЧИГИРИН. Місто знає як історична пам'ятка бурхливої доби козацьких визвольних змагань. Це — колишня резиденція гетьманів. Тепер залишилися лише жалюгідні руїни від колись пишної гетьманської столиці.

ОЛЕКСА СТОРОЖЕНКО

(1805 — 1874)

Оле́кса Сторо́женко популярний український письменник другої половини XIX ст. визначається самобутністю свого художнього хисту, просякненого своєрідним українським гумором, знанням народньої мітології, виразною образністю народньої мови.

Понад усе ж в творчості Стороженка бринить любов до України, її старовини та гуманізм у ставленні до народу. Він умів образно і стисло малювати життя і побут, звичаї й вірування українського народу, без вимушеної штучності створив образи національні за характером, гумористично забарвлені, наділені оптимізмом і безстрашною відчайдушністю, овіяні глибоким ліризмом і філософським сприйняттям життя.

В оповіданнях і повістях Олексі Стороженка часто можна прочитати сторінки сповнені глибоким смутком і скорботою, навіяних думками про трагічну долю народу, тугою за козацькою волею.

Оле́кса Сторо́женко походив з старовинного козацького роду, предки його були сотниками та

полковниками, сам він з молодих літ виховувався у військової школі. З вісімнадцяти років Стороженко служив у війську. Перебуваючи з полком по різних місцях України, він вивчав життя і побут народу, говорив з старими й бувалими людьми про минуле України, про козащину.

Так, в 1825 році, в Немирові на Поділлі О. Стороженко потоваришував з сліпим столітнім дідом, який багато розповів йому про минуле, про походи Кривоноса, про Павлюгу, про князя Четвертинського. А в 1827 році, перебуваючи на Катеринославщині, в селі Михайлівці, він познайомився з 96-літнім запорожцем Микитою Леонтіївичем Коржем, який розповів йому про деякі важливі події з останніх часів Запорозької Січі. Ці спогади свідка минулого, записав Стороженко в оповіданні "Споминки про Микиту Леонтіївича Коржа".

Саме це оповідання, дещо скорочене, зберігаючи мозаїку оригіналу, ми починаємо друкувати на сторінках нашого журналу.

Олекса СТОРОЖЕНКО

СПОМИНКИ ПРО МИКИТУ ЛЕОНТІЙОВИЧА КОРЖА

1827 року по весні схотілось мені подивитися на Ненаситенський поріг, а звідтіля водою по Дніпру спуститися до слобід Капулівки та Покровської і оглядіть ті міста, де колись були запорозькі коші. З Катеринослава поїхав я на село Михайлівку, щоб запастись там бувалим чоловічком, котрий би тямив, де провести, а де часом і розказать про те, що хоч і давно минулось, та не загинуло дощенту, бо живуть ще старі діди і до якого часу захоронили од вікової пожоги ту святу старовину.

У Михайлівку приїхав я ще заздалегідь. Була неділя, а чимало людей гуляло біля шинку, музика гуділа, дівчата і парубки вибивали тропака, а деякі постарше сиділи на призьбі і кругляли горілку. Тільки спитав я, де б мені заночувать, як всі загомоніли:

— Їдьте, — кажуть, — до Микити Леонтійовича, у його ночують всі приїжджі пани.

— А хто це Микита Леонтійович? — питаюсь.

— Це наш старенький дід Корж, — забубоніло веселе товариство, — той, що колись був січовиком.

— Отож і його садок, — озвались інші, показуючи на лісок понад річкою, — тамечки його й дворище.

Од'їхавши од шинку гонів зо два, з гори побачив я леваду Коржа. Просторий двір був застроєний хатами, коморами і повітками, і вся та будова, облитая ясним промінням сонця, виринала із-за темного лісу, оперезаного наоколо світлою, мов кришталь, річкою. Мій машталір, в'їхавши на двір, поминув мазанку і зупинив коней біля рубленої хати старосвітської будови, що вже літа гаразд таки осадили її в землю. Тільки що я виліз із брички, як і Корж вийшов з хати мені назустріч. Біле, як молоко, волосся прикривало його високе чоло, з-під насуплених брів гостро поглядали карі очі, вуса були підстрижені. Вид старого з першого погляду здавався похмурим і неволив до поваги: не дуже ще й погнули його десять десятків літ. Одягнений він був у китайчатий синій жупанок, пістрьових штанях і обутий в габелкових черевиках.

— Здоров був, Микито Леонтійовичу! — почав я, вклонившись дідові. — Не сердься, що непрошений заїхав: всі, кого не питав, де б мені переночувать, знай до тебе направляють.

— Так, так, — одказав Корж, усміхаючись, — всі пани, спасибі їм, їдучи через наше село, не минають мене. А куди, паничу. Бог несе?

— До Ненаситця, а далі в Капулівку і Покровське, подивиться на те місце, де були колись запорозькі коші.

— Ненаситець теперечки гарно грає, води чимало, є на що глянуть; от де були коші і не розбереш, де що й було: забудувалось, вали поосідали і зрівнялись із землею.

— А все ж таки, дідусю, хоч глянути на те місце, де не один вік чесне товариство, лицарі, боронили святу віру і хрищений народ од бусурмана і захистили ці степи, де, спасибі їм, і ми тепер живемо.

— Так, так, правда твоя, паничу! Хоч і ні на що подивиться, так є що згадать; частенько і сам туди їжджу; як глянеш та згадаєш, то неначе помолодшаєш. Сідай же, паничу, отутечки на ослоні: теперечки лучшє надворі, ніж у хаті. А ти, — додав дід, глянувши на мого машталіра, — їдь до стайні, відпрягай коней, там тобі дадуть сіна і вівса.

Сівши, став я розглядать стародавню хату; такої будови не доводилось мені бачить в наших степах. Вся хата була зложена з липових квадратних брусів, гладко витесаних, а навіконники і наличники на дверях з вирізками і зарубками, — неначе мережки на рушнику.

— А давно вже, — спитав я, — збудована ця хата?

— Та таки подавно, — одказав старий, — сто літ. коли ще й не більш. Будував її мій хрищений батько, Яків Омелянович Качалка, що був у Січі військовим старшиною — осавулом. Це ж його і зимовник; він мені дістався в спадку після покійника, бо я був у його за рідного сина; він мене по сьомому році і в Січ до себе взяв, я йому й очі закрив.

— Звідкіля ж він тебе взяв?

— З Нових Кодаків; туди ще мій прадід Василь Жапан виселився з Гетьманщини. У його був син Тарас. Діда я добре пам'ятаю, бо як він на старості літ осліп, то я був у нього поводителем. І батько мій, по прізвищу вже не Жапан, а Таран, так, бачите, прозвали його запорожці, дуже здоровий був, там же в Нових Кодаках жив і маявся на світі сто і п'ятнадцять літ.

— Чим же вони промишляли?

— Рільництвом, скотиною, бджолою, рибальством і звіриними шкурами. Тоді, та ще й за моєї пам'яті на обох сторонах Дніпра була страшенна гущина, нетрі, в котрих кишіло звіру.

— А скільки тобі літ?

— Народився я в 1730 році, мая 30, так оце через кілька днів без чотирьох буде сто літ. Довгенько-таки Бог держить на світі! Вже буде літ трохи не сорок, як і жінка моя Параска вмерла, пошли їй, Господи, Царство Небесне!

— Велика в тебе сем'я?

— Слава Богу, чимала-таки. Було в мене сім синів і чотири дочки, деякі повмирали, а теперечки з онуками і правнуками — душ їх із дванадцятєро буде. Теперечки вони в мене і хазяйнують, і клопочуться. Старий, не здужаю вже, преклоняюся к землі, од неї же взят бих, і явє уже єсть, яко скоро в ню подобаєт мі возвратиться... От воно що!

— Так ти, діду, все знаєш, що тут діялось, як і край цей заселявся!

— Як не знати! Все діялось на моїх очах: і кіш зруйнували і Катеринослав будували, як і цариця шестувала по нашій Україні, як і Михайлівка населялась; бо я був тутечки осадчим і повіреним од громади за землі.

— Будь ласкав, діду, розкажи щонебудь, адже ж як твої уста склепляться навіки, то твоє слово ще житиме на світі: на старості і я буду розказувати, що од тебе чув, згадаємо старовину та й тебе з нею.

— Добре, паничу, розкажу, — сказав Корж встаючи, — а теперечки вечір теплий, проходимося трохи, я тобі покажу мій садок і пасіку.

Сад Коржів розрісся по луговині, неначе ліс. Не було в ньому розчищених доріжок, тільки впродовж до самої річки проміж високих лип і ясенів і густого чагарнику протоптана була стежка. Де на яких деревах неслися чорногузи.

— Це моя пасіка, — обізвався Корж, одчиняючи хвірточку, — з одного рійка розроїлось їх більш, як сто колодок.

Пасіка була захищена і споряджена, як стародавні запорожські: по плоту загорожа закутана була очеретом, посередині стояла капличка з образами святих Зосима і Саватія, а навкруги її витикались на тичках з трави рядками вулики, і де-не-де на світлозеленій прогалині росли яблуні, груші й черешні, вкриті пахучим цвітом.

— Чи давно вже, діду, — спитав я, — ти став хазяйнувати на цій леваді?

— Спитай у оцих дерев, вони тобі скажуть, бач, які товсті та високі; це ж я їх садив власними моїми руками.

— А Михайлівка коли населилась?

— Після смерті вже Качалки; деякі переселились з Гетьманщини, та й з наших таки слобід чимало. Тоді звали ці новоселиці великими вольними хуторами, поки не послідував указ, щоб поруйнувати всі хутори, а хуторян повиводить на великі шляхи і там їх осадить, і щоб, крий Боже, вольними хуторами не звать, а слободами і селами. Як почули хуторяни про цю чутку, от і прийшли до мене за порадою: "Що нам, — кажуть, — робити? Адже ж ми тутечки, — кажуть, — і обгніздилися, і колодязі покопали і обсіялись."

— Ну, сількісь, — пробубонів дід, — я тобі ще розкажу, яке нас лихо спіткало з цими панамі, бодай їх!...

— Хвалити Господа, все було так гарно, спокійно, як от... нечиста мати понаносила до нас тих панів, та й стали вони захоплювати наші землі. Панчинський самоправно одмежував собі три тисячі десятин. Пан Верминка — тисячу п'ятсот. Так от за сю Верминчину землю і за Кодацьку, що під город забрали, посилав я до царя два прошення. Два роки ждали указу, та й не діждались! Нічого робить, треба було самому їхати у Москву та Петербург. Важко шукать ту правду по цих великих городах і вам — панам. Натерпишся і наплачешся, поки її знайдеш, коли то ще й знайдеш, — а то ж мені, простому

чоловікові, не дуже ще й письменному, гірко доводилося! Та вже милосердний Бог не покинув нас і там...

Приїхавши в Москву, зараз подав я прошеніє в І-й департамент сенату. Заглянули у моє прошеніє і звеліли мені, щоб я через тиждень навідався.

Прийшов я через тиждень, от знову велено прийти через тиждень, — та так і почали тижнівками годувати; воно б, мовляв, і добре, бо прохарчивсь — нічого вже й їсти, так цими ж московськими тижнями і мухи не нагодуєш. Та вже що допомогло, ніяк, паничу, і не вгадаєш; сміх та й тільки!...

З нудьги було вештався я по місту: до Кремля піду, розглядаю ті ворота, що неначе церкви побудовано, дивлюсь на ті дива на цар-колокол, що як улізеши у його, то неначе в клуні опинишся, на царицю, чи пак на царя-пушку, що витріщилась на тебе, мов те жлукто. Правдиві дива! Скільки на них кошту стратили, а дзвін не дзвонить і пушка не стріляє!... Однак думаю собі: як вернусь додому та стану своїм розказувати про сі дива, то, щоб ще не завдали мені брехні, візьму, думаю, мотузок та й вимірюю і дзвін, і гармату. Тільки розгріб сніг біля гармати та став міряти, аж дивлюсь — біжать до мене з абахти два москалі. "А що ти робиш?" — питають. "Хіба не бачите, — кажу, гармату вимірюю". — "А как ти смів, сякий-такий, — гукнули на мене по-московськи, — казенну пушку вимірювати!" — "Вона ж, — кажу, — од цього не поменшає!" — "Брешеш, — закричали, — ти што-то хатєл з царскою пушкою сделать, ступай на абахту!" Вхопили мене під руки й повели: "Не турбуйтеся, — кажу, — люди добрі, мене вести: не великий я пан — і сам піду!" Привели до вартового офіцера, а він і пита: "Що ти з пушкою делал?" — "Міряв", — кажу. — "На что?" — пита. Розказав йому нащо: не йме віри. "Врьош, — каже, — ти што-небудь не доброе замышлял, признавайся!" — "Нічого, — кажу, — ні признаваться ні вигадувать, з такою машиною нічого не вдієш, хіба тільки зміряєш". Так що вже йому не казав, все своє товче: "Врьош" та й "врьош". Обридло мені з ним балакати, от я йому й кажу: "Коли ви такі розумні, що вас ніяк не обдуриш, то нічого робить, треба вже признаться: хотів, — кажу, — вкрасти вашу пушку, так вимірював, чи влізе вона мені в кишеню". Деякі москалі, слухаючи, стиха усміхнулись, а офіцер розсердився, аж зашарівся з досади — облизня, бачиш, піймав. Далі насупився та й каже: "Ну, галубчик, не прогневайся, я тебе не одпущу з абахти, поки не приїде діжурний". — "Спасибі вам, — кажу, — за вашу ласку; тутечки тепло і весело: багачко людей, а я січовик, звик з людьми жити".

Увечері прийшов діжурний, ще молодий, а вже прем'єр-майор, щось таке — чи граф чи князь; зараз став мене розпитувати. Бачу, що цей розумніший од вартового. Зараз спитав: відкіля, за чим, чи є в мене бумага? Показав я йому мої бумага і розказав, як важко мені шукать тутечки тієї правди і яке моє гірке життя в Москві. Звелів мене випустить...

Василь СИМОНЕНКО

ПОМИЛКА

*Помилялись не тільки люди
Помилялись боги і святі —
Згадайте: Ісус від Іуди
Мав останній цілунок в житті.*

*Ми не святі, не боги, а значить
Не варто втішати себе дарма.
Але, як твій промах лиш ворог бачить, —
Друзів у тебе нема!*

Зовсім смерклося, як ми вернулись з саду. Біля дверей Коржевої хати вийшла до нас назустріч дівчина-підліток з каганцем, щоб посвітить і провести через темні сіни.

— Це ти, Зінько? — спитав старий.

— Я, діду, — одказала дівчинка.

— Це моя правнука, — сказав Корж, повертаючись до мене, — гарна вона в мене дитина, так, на лихо собі, закохалась у рудого москаля!

Зінька надула губки і пробелькотіла:

— От вже і почали!...

— Чорти принесли москаля з коробкою, — не спиняючись сказав Корж, — а в тій пузатій коробці чого не було: і стьожки, і сережки, і хрестики...

— Та ідіть вже, — пробубоніла Зінька, почервонівши і нахмурившись, — не обридні вам усе одне вигадувать?

А старий своє:

— Так отой москаль, кажу, і подарував моїй Зіньці перстеньок, а вона і взяла. Ну скажи, паничу, чи взяла б таки вона той перстеньок, коли б не закохалась в того москаля!...

— Я вже й перстеньок той закинула, — одказала Зінька крізь сльози, — а вони все згадують про того москаля, цур йому, пек йому!

— А не брешеш?

— Єй же Богу, закинула!

— Ну світи ж, світи, коли закинула, — бубонів старий, переступаючи поріг.

Здавалось, ніби й жартував Корж, однак видно було, що тим сміхом корив він Зіньку за те, що вона прийняла подарунок од чужого чоловіка. Такий, бачите, звичай на Україні: насміхаючись, направлять на все добре чоловіка, щоб вийшло по приказці: "З посміхів люди бувають".

Весело стало на душі, як, ввійшовши в хату, глянув я на старосвітський захисток; так було в ньому хороше, чисто і гарно, до ладу прибрано. В кутньому вуглі стояв кіот з образами в срібних позолочених шатах; опріч образів висіли ще на стінах деякі куншти: два козаки тягаються за чуби, а внизу підписано: "Два дурні б'ються, а третій дивиться". Запорожець, підгорнувши ноги, виграє на бандурі, а біля його стоїть, настороживши вуха, прив'язаний до дуба кінь, ніби слухає музику; під кунштиком виписана знайома пісня:

Коли не сплю, то воші б'ю,
А все не гуляю!

З хати повів мене старий в кімнату, де була в нього опочивальня. Тут понад ліжком на стіні висіли шаблі, ятагани, кинджали, рушніці, гвинтівки і набористе сидло, оковане сріблом, з вицьхованою бляшками вуздечкою.

Повернувшись в хату, і оглядаючи що в ній було, я примітив: біля кіоту висіла в рамці якась грамота. Підійшовши я прочитав: це був патент на чин прем'єр-майорові Качалову.

— Хто це такий Качалов? — спитав я.

— Це ж мій хрищений батько Качалка, — одказав Корж, засміявшись.

Так, бачиш, перехристили його москалі. Старий, було шуткуючи, звав сам себе: "Примір мальяр Відієрв".*). Це вже в його третє прізвище, не знаю, яке було перше, а в коші прозвали його Качалкою.

— За що ж прозвали його Качалкою?

— Бачиш, пом'ялись у хрищеного батька жупани, так він, щоб розгладжувать їх і зробив качалку, а козаки вгледіли та й самого прозвали Качалкою. Наші запорожці були народ веселий, сказано — вольний. І мене прозвали Коржем от з чого: раз повертався з товаришами з Нових Кодаків у кіш; проїжджаючи біля могили Чортотомлик, схотілось нам з неї глянути на кіш. От ми й зійшли по протоптаній стежці на самий верх, а могила була дуже висока й крута. Нагледівшись, стали сходити, а я змолоду був дуже швидкий — і метнувся навпростець; як посковзнувся — та так як прослався, звернувшись до самого низу скотився боком, мов той корж: от мене товариші й прозвали Коржем.

Отак розмовляли, поки не прийшла Зінька, а з нею і її мати, і не принесли нам вечерять. Старий тільки вгледів Зіньку, зараз і почав її корити тим москалем, так що бідна дівчинка од тих смішок аж заплакала.

— Годі вже, діду, — озвався я, — не займай її, вона ж закинула той перстеньок!

— Так сердиться ж, матері її ковінька! — одказав Корж. — У нас в Січі такий був звичай: дратують чоловіка, поки сам з себе не стане кепкувать, от тоді вже й розумний.

Після вечері я спитав старого, де б мені знайти такого чоловіка, щоб провів мене до Ненаситця і в Капулівку.

Корж поміркував трохи та й каже:

— Не треба шукать, паничу, я з тобою поїду. Тутечки в Михайлівці нема такого чоловіка, щоб так тебе провів і все б тобі до ладу розказав, як я. Та воно й для мене добре.

Я подякував старого за його ласку і, пожегнавши один одного на добраніч, полягали спати.

— — — — —

*) Українці мають звичай москалів звати "відієрв", од того, що прізвища у них найбільш кінчаються на "в". (Примітка автора).

(Далі буде)

Сергій ГОЛУБЕНКО

БАТЬКО ВЕЛИКОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ОПЕРИ

За часів королівської Франції, Великої французької революції та імперії Наполеона французька опера пройшла довгий і великий шлях свого розвитку, позначений іменами таких славних композиторів як Люлі, Рамо, Дуні, Монсінї, Філідор, Гретрі, Катель. Композитори Катель, Лесюєр та італієць Спонтіні, прославляючи могутність Франції, творили помпезні опери, позначені яскравою театральністю і сценічним блиском, підготувавши тим жанр великої опери, що запанував з приходом в музику видатного композитора Джакомо Мейєрбера.

Справжнє ім'я композитора було Якоб Бер. Він народився 5 вересня 1791 року в Берліні. Батько його був великий банкір, один з братів Вільгельм — астроном і другий — Михайло поет.

Ще чотирилітньою дитиною Якоб звертав на себе увагу своїми надзвичайними здібностями в музиці. В дев'ять років він виступав на концертах і захоплював слухачів не тільки технікою, але й стилем виконання. Визначний знавець музики М. Клементі, вражений здібностями малого музиканта, почав давати йому лекції в часі свого перебування в Берліні.

Дістаючи всебічну блискучу освіту, юнак студював також музику. Крім гри на фортепіані, якій вчив його Клементі, інші музичні педагоги К. Цельтер (Берлін), В. Вебер і абат Г. Фоглер (Дармштадт) вчать його теорії композиції та оркеструванню. Велику обдарованість юнака високо оцінив прихильник музики і меценат Мейєр, який залишив йому цілий свій маєток з умовою, що спадкоємець поєднає його і своє прізвище, на що той погодився, змінивши своє німецьке ім'я Якоб на таке саме італійське ім'я Джакомо на ознаку пошани до славної своєю музичністю Італії. Так Якоб Бер став Джакомо Мейєрбером.

Молодий музикант дебютував у 1811 році кантатою "Бог і природа", яка принесла йому успіх і звання дармштадтського двірського композитора. Окрилений успіхом він пише свою першу оперу "Донька Ієвфая" (1812) на сюжет, який пізніше розробляв у своєму поетичному творі український поет і драматург Михайло Старицький. Опера вперше була поставлена в Мюнхені. Слідом за нею композитор створює ще "Алі Мелек" (1814), яка мала також інші назви: "Два каліфи" або "Господар і гість". У тому ж 1814 році він з успіхом концертував у Відні, Парижі й Лондоні.

Переселившись до Італії, Мейєрбер на протязі вісьмох років (1816-1824) створив сім опер, серед них: "Ромільда і Констанца" (1817, перша поставка в 1818 році в Падуї), "Емма ді Ресбург" (1820, перша вистава у Венеції), "Маргарита Анжуйська" (1820, перша вистава в 1826 році в Мілані), "Хрестоносець у Єгипті" (1824). Виставлені в оперових театрах низки італійських

міст ці опери здобули широку популярність не лише в Італії, а "Маргарита Анжуйська" обійшла багато сцен Франції, Бельгії, Німеччини і Англії, де здобула загальне признание глядачів. Такий самий успіх мав "Хрестоносець у Єгипті".

Від 1826 року композитор перебуває в Парижі. Живучи і творячи у французькій столиці, загальноновизнаному центрі європейської музичної культури, він розкрив своє ідейно-мистецьке обличчя і, синтезуючи характеристичні особливості трьох національних шкіл — німецької, італійської та французької, створив свої найкращі опери, розкрив у них великі суспільні і релігійні конфлікти з історії 15-16 ст. і виявив дивовижне вміння в кожній з них відтворити історичний колорит доби.

Після чотирьох років напруженої праці, детального вивчення побуту, культури і моралі Нормандії та Сіцилії і рівночасно вивчаючи смаки та побажання слухачів, Мейєрбер створює оперу "Роберт Диявол". Блискуче вміння композитора скомпонувати і захоплююче викласти фавбу, оригінальність музики, введення на сцену органу, своєрідність інструментування, віртуозні вокальні партії, блиск одних сольових номерів і справжній драматизм інших, схильність до пишної, сповненої яскравими ефектами театральної дії, як і ефектовне лібретто Скріба, який і далі співпрацював з Мейєрбером, забезпечили опері "Роберт Диявол" тріумф на сцені Великої Опери в Парижі під час першої вистави 22 листопада 1831 року і на дальших виставах. Опера була першим і одночасно визначнішим зразком жанру великої французької опери, що відіграв видатну роль в процесі еволюції французької музичної культури, нерозривно зв'язаної відтепер з ім'ям Мейєрбера.

Далі композитор творить оперу "Гугеноти". Фавбу її розгортається на характеристичному для Мейєрбера і для французької великої опери широкому багатобарвному історичному тлі. Серед строкатого калейдоскопу подій, показано зудар двох антагоністичних релігійних угруповань — протестантів (гугенотів) і католиків, в обставинах таємних змов, виявів помсти, двобоїв, вуличних сутичок, жаху Варфоломійської ночі, переплетених з епізодами чистої любовної лірики. В поемі "Гайдамаки", яку Шевченко писав п'ять років згодом, можливо ще не знаючи про "Гугенотів", він так само розгорнув цілу панораму народного руху, боротьбу гайдамаків, палкі пристрасті, помсти, розправи, пожежі, титанічний розмах Коліївщини, також переплетений епізодами любовної лірики — ніжними зворушливими сценами кохання Яреми й Оксани. Перша вистава "Гугенотів" 29 лютого 1836 року мала величезний успіх. Виконані в яскравих, підкреслено-декоративних тонах, блискуче оформлені дії, складні інтриги, сповнені феєричними теат-

ральними ефектами, робили величезне враження на залю.

Переїхавши у 1840 році до Берліну, Мейєрбер, як загальновідомий композитор, дістає звання королівського капелмайстра при дворі Фрідріха Вільгельма IV. В 1842 році після першої вистави "Гугенотів" на німецькій сцені, мистцеві надають титул генерального музичного директора. Він пише низку псалмів і кантат та нову оперу "Табір у Сілезії", вперше виставлену в 1844 році. Композитор пише також музику до драми його брата Михайла — "Струензе" (1846).

В 1847 році Мейєрбер повертається до Парижу. Там він пише оперу "Пророк" (1849), яка стає його третім найвидатнішим твором після "Роберта Диявола" та "Гугенотів", і відкриває в ній нові сторони свого багатого обдаровання. В монументальній п'ятиактовій епопеї, пройнятій романтичними пристрастями і мелодраматичними колізіями, композитор змальовує селянську війну і рух анабаптистів у Німеччині в 16 ст. Вперше поставлена 6 квітня 1849 року у Великій Опері в Парижі опера "Пророк" мала колосальний успіх.

Опери "Роберт Диявол", "Гугеноти" і "Пророк" піднесли Мейєрбера до вершин європейської слави. В них композитор, ідучи шляхом задоволення вимог тогочасного суспільства, ствердив новий стиль великої опери. Різноманітні своїм сюжетом та ідейною спрямованістю, ці три твори з'єднані багатьма рисами, головню зв'язком зі зростаючим в європейській літературі і мистецтві напрямком романтизму. Бурхливі конфлікти 15-16 ст. на суспільно-політичному і релігійному ґрунті, емоційна піднесеність, широке запровадження до оперових форм засобів симфонічного розвитку, своєрідність гармонії, засобів використання хору, бездоганність фактури розкривали рідкісне обдаровання композитора. Своє прекрасне знання контрапункту і техніку він застосовував з легкістю справжнього майстра. В оркеструванні був вийнятковим і самобутнім кольористом, а в драматичних моментах виявляв незвичайну силу.

Оперта на методі контрасту як між діями, так і в середині їх, оперова драматургія Мейєрбера і побудований на прекрасному знанні італійської оперової школи вокальний стиль, позначались широкоспівучим і яскравовиявленим мелодійним початком. Рівноправним компонентом музичної драматургії була розвинена оркестрова партія, за допомогою якої композитор досягав драматичних ефектів великої сили. Розуміючи закони театральної сцени, Мейєрбер у кожному випадку досягав захоплюючого видовища. Дії в його операх завжди розгортались бурхливо, були насичені хвилюючими подіями, почуття героїв відзначались яскравістю, їх вдачі — шляхетністю і піднесеністю. Творчу думку композитора захоплювали люди цікавої, часом трагічної вдачі, такі як Роберт, Рауль, Валентина, Іоан Лейденський і Берта.

У 1853 році Мейєрбер пише музику до драми "Мурільо", а в 1854 році створює оперу "Північна зірка", до якої переносить шість нумерів зі

своїх опери "Табір у Сілезії". Опера "Північна зірка" йде в "Опера Комік" у Парижі, а в 1859 році там виставляється чергова опера композитора "Дінора" ("Прощення Плюєрмеля"). В тому самому 1859 році на честь століття з дня народження Шіллера Мейєрбер пише кантату і марш, пізніше створює для оркестри чотири танці зі смолоскипами, а далі коронаційний марш (1861), увертюру для відкриття Всесвітньої виставки в Лондоні (1862), музику до трагедії Есхіла "Евменіди", релігійно-духовні твори "Отче наш", "Пісню смерті", "Тебе Бога хвалимо", як теж різні окремі вокальні точки, кантати, оди на тексти Г. Клопштока, гімни, пісні, фортепіанові п'єси.

В 1864 році композитор закінчує оперу "Африканка", позначену тонким психологічним нюансуванням і старанно, любовно розробленими ліричними моментами.

Смерть композитора 2 травня 1864 року в Парижі, незадовго до прем'єри "Африканки", обірвала творчу діяльність однієї з найвідоміших і визначних постатей західноєвропейської музики 19 ст., людини з величезним природним обдаруванням і вмінням створити яскраве ефектне видовище.

Його опери, що принесли мистцю європейську славу, міцно закріпились у репертуарі театрів, Європи, користуючись величезною популярністю сучасників композитора і наступних поколінь любителів музики. Понад чверть століття стиль великої опери Мейєрбера був панівним у Франції і мав великий вплив на оперових композиторів інших країн Європи. Його головні опери виставлялись і виставляються тепер в оперових театрах усього світу.

Мейєрбера дуже любив Тарас Шевченко, з великим замишуванням слухав його твори, вимагаючи їх доброго виконання, а оперу "Гугеноти" називав геніяльною. З творчістю композитора Великий Кобзар познайомився у Петербурзі ще в часі праці у майстра Ширяєва та студій в Академії Мистецтв. Шевченка дивувало, що виступи в Петербурзі італійської балерини Марії Тальйоні настільки привернули до себе загальну увагу, що відсунули в оперовому театрі на бік вистави навіть визначних творів Обера і Мейєрбера. Шевченко писав: "Нинішній день ми знова закінчили театром. Грали Шіллерових "Розбійників". Опері майже зовсім нема, деколи грають "Роберта" або "Фенеллю". Усе випер балет, або краще сказати Тальйоні".

Творчості Мейєрбера не забув поет і за роки заслання. Повертаючись з заслання, він описав 8 серпня 1857 року враження, яке справило на нього виконання музики Мейєрбера в готелі "Москва" в Астрахані, де Шевченко спинився під час подорожі: "Якийсь парубок у солдатській шинелі накрутив машину і вона затирликала увертюру з "Роберта Диявола". Не дивлячись на брак усякої гармонії, мене до сліз зворушила от-ся збезображена красуня-мелодія. Видко, давно я не чув нічого й подібного на музику. Від барабана й труби одубів мій слух, та не одубило серце, вразливе на все прекрасне".

Шевченко домагався високоякісного виконання Мейєрбера і 29 жовтня 1859 року в Нижньому Новгороді занотував у щоденнику: "Обідав у Н. К. Якобі, а по обіді був у театрі; між іншим слухав увертюру з "Роберта" Мейєрбера в антрактах якоїсь кривавої драми. Хіба ж можливо, щоб 20 інструментів, у додатку нетверезих, могли виконати будь-яку увертюру, тим більше увертюру із "Роберта" Мейєрбера. Прости їм, бо не знають, що творять". Як видно з запису, Шевченко головну увагу приділив не драмі, але увертюрі "Роберта Диявола". Він вирізняв її серед увертюр до опер інших композиторів і висловив жаль з приводу неякісного виконання і тим самим показав, як високо цинив він Мейєрбера.

Натомість гарне виконання музики Мейєрбера Великий Кобзар сприймав захоплено. 1 грудня 1857 року в тому ж Нижньому Новгороді він писав: "Після сеансу у Шнейдерса я випадком попався на полум'яний музичний вечір до інж. - офіцера Ультраміркі і почув там такого віртуоза на фортепіані, якого я не сподівався почути в тутешній закутині. Цей віртуоз якийсь добродій Татарінов. Між іншим він відіграв кілька кусників з "Пророка" і з "Гугенотів" Мейєрбера і підняв мене на сьоме небо". Це виконання так подобалось Шевченкові, що він наступного дня склав візиту Татарінову, щоб GRATULYOVATI його. 16 грудня того самого року Шевченко пише: "Одна з доньок Даля сіла до фортепіану і взялася угощувати мене українськими піснями. Я, розуміється, був у захваті, та не від попсованих пісень, але від її простосердешної ввічливості. Завваживши, що вона досить сміло орудує інструментом, я попросив її заграти щонебудь з Шопена. Але, що мого любимця власне не було, то вона замість його заграла увертюру з "Гугенотів" Мейєрбера, і на моє диво виконала цей геніальний твір краще, ніж я сподівався".

На Україні в останній чверті 19 ст. і в першій чверті 20 ст. в російських оперових театрах Києва та Одеси виставлялись головні опери Мейєрбера, в яких співаками були українці. Українська опера в Києві вперше виставила навесні 1934 року оперу "Гугеноти" в постанові режисера М. Форрегера, під музичним керівництвом диригента Л. Брагінського, в декоративному оформленні мистця П. Соколова, з Володимиром Дідковським у партії Рауля. В Німеччині талановитим виконавцем партії Рауля був український співак Орест Руснак. Твори Мейєрбера тішаться серед українців незмінним успіхом, дарма, що окупаційний режим з ідеологічних міркувань не спішить виставляти їх на українській сцені.

Тільки велике знання наближає до Бога, мале знання віддаляє від Нього. (Ньютон)

Діти — це наше сумління, на суд якого ми стаємо рано чи пізно.

Цивілізований дикун є найгірший з дикунів. (С. Вебер)

Олександр ОЛЕСЬ

Для всіх ти мертва і смішна,
Для всіх ти бідна і нещасна,
Моя Україно прекрасна,
Пісень і волі сторона.

Поглянь: — народ твій, — раб з рабів,
Чужими й рідними забутий,
Гниє віки в недолі лютий
І віру в долю загубив.

О дух України! Орел!
Дух вільний, смілий і високий,
Злеті, стурбуй цей мертвий спокій
І влий життя з своїх джерел.

Мовчиш? Заснув? ганебно спиш...
Ні, певно ти поліг в курганах,
Бо ти не зміг би бути в кайданах,
Як ці невольники - раби...

Ти, дужий в вільності своїй,
Розніс би хмари і тумани,
Розбив би всіх неволь кайдани,
Розбив би... чуєш, краю мій?..

1906 р.

Прийди, прийди... Нудьгую по тобі,
Нема кінця моїй журбі...
І так журба моя невтішна,
А ніч така ясна і ніжна,
Як ти.

Як ти!?

О, ні, бо ти ніжніша без кінця,
Ніж вся ласкава ніч оця,
І ніч ясна мене не втіше,
І ти її в сто крат миліше —
То ж ти!

1906 р.

О слово рідне! Орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дітьми безпам'ятно забутий.

О слово рідне! Шум дерев!
Музика зір блакитнооких,
Шовковий спів степів широких,
Дніпра між ними левій рев...

О слово! Будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! вгорі спинися,
Осяй мій край і розлетися
Пощами судними над ним.

1907 р.

О. БЕРДНИК

КОХАНА З МАЙБУТНЬОГО

Фантастична новеля

Жив-був студент Володя. Диваком вважали його друзі з факультету журналістики: на "капусники" не ходив, до дівчат не залицявся, не ганявся за модними костюмами. Ні в ресторан його не можна було затагти, ні на пікнік, ні залучити до розмови про принади тієї чи іншої стриженої кралі, яких так багато було у вічноюному древньому Києві.

— Для чого ти живеш? — запитували товариші. — Суть життя — в пізнанні насолоди. А насолода — всюди. В чарах природи, спокусливих дівчатах, хвилині забуття, відчутті сили...

В його карих теплих очах жеврів сум.

— Насолода — хвилинка. Пізнання в ній немає. Кінчається насолода — що залишається? Порожнеча. Не хочу також і забуття. Бажаю вічної свідомості. Хай вона несе найбільші труднощі, але в них буде радість. Не в насолоді шукатиму я суть буття, а в розумінні іншого серця. Хочу найти таке серце, яке стало б моїм...

Хлопці хитро підморгували, кивали на дівчат, які цокотіли тонкими каблучками по тротуарах, стріляючи на всі боки підмальованими очима:

— Океан сердець навколо тебе. Пробуй, шукай...

— Не бачу в сучасному рідного серця. Занепадала етика, мораль...

Та все ж одного разу його затагли на танці. У широкому залі заклично підвивала радіола, кружляли пари. Володя стояв під стіною, зітхав. Заграли жіночий вальс. З натовпу випурхнула дівчина, запросила до танцю. Вона була маленька і якась непомітна. Володя наступав їй на ноги, вибачався, червонів. Вона сміялася беззвучно і зиркала знизу вгору на його збентежене обличчя. І тоді Володя бачив її очі, — великі, сірі, схожі на гірський білопінний потік...

Не закінчивши танцю, вибачився і вийшов з кола:

— Не люблю товкучки. Краще ходити по вулицях...

— Можна з вами? Я теж люблю ходити...

Познайомились. Її звали Ладодо. Родом з Полтавщини, вчиться на факультеті теоретичної фізики. Наймає квартиру аж на Нивках.

Трамвай довів їх до парку, потім вони йшли пішки. Володя розповідав Ладодо про свої мрії, про пошуки рідного серця, про відсутність великих і святих почуттів у сучасних дівчат. І з острахом поглядав на нову знайому: чи не сміється з нього, як і однокурсники?

Лада не сміялася. Дивилася зосереджено поперед себе, ніби осуджувала тих дівчат, що так жорстоко обійшлись з Володею. Хлопця підбадьорила її мовчазна солідарність:

— Я самотній, Ладодо. Мої очі звернені до майбуття. Там бачу дивних людей — чистих і цнот-

ливих, мудрих і самовідданих. Якби хоч одним оком зазирнути в майбутнє...

Лада мовчала.

Опісля вони зустрічалися багато разів. Їм подобалося бути разом. Володя фантазував про майбутнє, а Лада потай печально поглядала на хлопця і ховала свої почуття в глибині сірих очей.

Якось вона сказала:

— Я можу допомогти вам...

— Чим, Ладодо? В чому допомогти?

— Ви бажали заглянути в майбутнє. Є така можливість...

— Фантастика. Читав. Буває цікаве, буває банальне. Адже фантастика — відзеркалення душі автора. Часом фантастика про майбутнє лише гіпертрофія пошлости і цинізму самого письменника...

— Я не про книги. Тільки покищо це цілковита таємниця. Обіцяєте?

— Обіцяю. Але що? Ви мене заінтригували...

— Я працюю з професором Вороном. Він експериментує з пристроями по вивченню суті часу-простору. Останні дослідження втішні. Ми відправили в майбутнє кілька невеличких речей...

— Невже це правда?

Вона мовчки хитнула головою, прикривши очі довгими війми. Тихо додала:

— Цілковита таємниця. Я попередила вас...

— Ладодо, а мені можна в майбутнє? Я готовий...

— Пристрій розрахований лише на невеликі предмети. Я б могла передати в майбутнє, наприклад, лист. Може, ви захочете, Володю?

— Ви ще запитуєте! Ладодо, я готовий розцілювати вас!

Вона ледь зблідла:

— То я жду. Приготуйте лист. Пам'ятайте, що ви пишете його в майбутнє...

— А відповідь буде?

— Все залежить від вас. І від того, до кого в майбутньому потрапить лист. Ми ще не знаємо, де опиняться речі, які ми посилаємо.

Володя не спав майже до ранку. Писав, переписував написане, хвилювався. Йому ввижались прекрасні прозорі будівлі над ріками і озерами, срібнолисті дерева, дівчата в білих шатах — плавні і граціозні, як лебеді.

Нарешті, лист був готовий:

"Вітаю вас, друзі з Майбутнього!"

Не знаю, кому потрапить цей лист. Хотілося б, щоб прочитала його дівчина. Чому? Дівчина, жінка для мене — уособлення сердечності, любові і чистоти. В сучасному я шукаю такий ідеал. Але не знаходжу. І тому болить моє серце і прагне в будучину, де — я знаю — ходить моя мрія. Обізвися ж, далека подруго!

Хто ви, нащадки? Які ви? Які у вас міста і села, які таємниці ви відкриваєте, як любите, чого бажаєте?

Володя, людина двадцятого століття".

Лада мовчки взяла листа і не читаючи, поклала в кишеню плаща. Кивнула Володі:

— Не проводжайте мене. Я одразу ж в лабораторію.

— А коли відповідь, Ладі?

— Це вже не від мене залежить.

Володя стояв біля пам'ятника Тарасу, дивився вслід дівчині. Вона йшла, не оглядаючись. І чомусь жаль стало її непомітної постаті...

Через два дні Володя зустрів Ладі в університеті. Вона на ходу тицьнула йому в руки невеликий прямокутник:

— Пощастило. Є відповідь.

У грудях шалено загупало серце. Володя прихилився до стіни, щоб не впасти. Отямився. Глянув на жовтий матовий конверт. Голубими літерами на ньому було виведено:

"Володі, людині двадцятого століття".

Вибіг з університету, поспішив до скверика. Сів під кущами троянд. Тремтячими руками розгорнув листа.

"Друже наш Володю!

Твій лист потрапив у лабораторію біопсихологів, які вивчають проблему зв'язку Людини з навколишнім середовищем. Оскільки ти бажав мати кореспондентом дівчину, було вирішено застосувати принцип доброї волі. Не можу пояснити тобі, в чому він полягає, але лист потрапив до мене. Мені двадцять років. Ім'я — Дала. Зовнішність описувати не буду, бо люди нашої епохи оцінюють людину по вогню серця, по красі душі. А для тебе це тим більше не має ніякого значення, — адже ти не зустрінеш мене.

Ми такі, як і ви у двадцятому столітті. Люди, представники славетного роду Розумних істот Космосу. Відрізняє нас, може, лиш те, що ми повністю усвідомили своє поклонання, — бути авангардом Великої Еволюції Суцього.

Наша мета — Безмежжя. Безмежжя можливостей вивчення Природи, безмежжя віри в досягнення високих бажань і прагнень, безмежжя любови до Життя у всіх його проявах, безмежжя творчості і самовідданості...

Земля тепер — планета Радості.

Кожна Людина — в польоті. Не проживання днів, не висмоктування сил планети для особистого блага, не сліпі і жалюгідні пошуки смислу життя, а блискавичний, чарівний шлях по Спіралі Безмірі під уважним і дружнім поглядом Братів з вищих планетних цивілізацій.

"В Космосі все можливо" — такий девіз нашої ери.

Ми підійшли до Епохи Безсмертя. Ми об'єднуємо в своїй свідомості Чашу надбань минулих індивідуумів і передаємо вогонь свого шукання прийдешнім поколінням.

Володю, друже, я закінчую. Ваші вчені пробили досить вузький енергетичний канал для нас, тому обсяг листа обмежений. Шлю тобі серце своє.

Дала".

Мов несамолюбий, бігав того вечора Володя понад кручами дніпровськими. О, якби йому зустріти таку дівчину! Він пішов би за нею на край світу. Аби лише слухати дивовижні слова про найсвятіше — про таємниче поклонання Людини у Всесвіті. Найтяжча праця стала б радістю для нього, бо спрямовувалася б на любов і радість. Де ти, кохана, чому так далеко залетіла в Майбуття? Чому обігнала мене?

"Далека подруго Дала!

Серце моє розкриває твоїм листом. Не розумію, чому? А, може, й розумію, та боюся признатися. Як мені жити, що робити, подруго? Прірви часу і простору розкололи Будтя, рідні душі на протилежних боках тих жажливих ущелин. Де та сила, що може звести нас до купи?

Що у вас найголовніше в Майбутньому, що найвище, Дало? Яка найбільша цінність у Будті? Володя".

Лада прийняла й цього листа, не розпитуючи ні про що, тільки жалібно глянула на його бліде чоло, осяяне нетутешньою мрією.

Через два дні вручила відповідь.

"Любий друже Володю!

Найвище в нашому житті — Любов. Без неї неможливо ні творити, ні відкривати нові таємниці. Колись вважалося, що для вченого досить мати високий інтелект, здібність аналізу, що можна відкривати нові обрії навіть з холодним серцем. Ми збагнули, що це не так! Природа не відкриває своїх глибинних таємниць безсердечним людям. А якщо й відкриває, то її руйнівні аспекти. Згадай історію минулих віків з її війнами і руйнацією, з її хижацтвом і сваволею...

Та й в індивідуальних випадках лише любов дає ключ до серця інших людей. Треба дивитися в глибину ества своїх друзів, Володю. Тоді з'являться мости, які з'єднають рідні серця.

Дала".

У відповідь полетів ще розпачливіший лист:

"Дало! Радість моя!

Нема, нема в сучасному рідного серця! Сумно мені, тяжко мені! Мариться мені ваш світ, як квітка осяйна, казкова, як чудовий запашний плід. Як жити, не маючи змоги побачити вас, — таємничих і бажаних?

Володя".

"Коханий друже Володю!

Я не згодна з тобою. Наше життя прекрасне — це так. Але ти забуваєш, що воно виросло з вашого життя і вашої боротьби, як чарівна квітка виростає з непомітного і часто негарного стебла. Якби не було вас — не було б і нас.

Для нас це — аксіома.

Моя мудрість, якою ти захоплюєшся, — то мудрість дівчат, які тебе оточують. Знайди, прочитай, відкрий. Наше осяйне життя вже пускає парості серед твоїх ровесників, однодумців, товаришів, подруг. Шукай такі парості, будь садівником. Якщо зможеш. Бо прагнення в Майбуття без напруженої праці — то велика химера, будівання повітряних замків.

Дала".

"О моя Дало!

В-м.

МИСТЕЦТВО МОГО СТОЛІТТЯ

Не хочу бути мудрецем. Люблю тебе, невідому, таємничу! Хотів би розламати закони природи, щоб обійняти тебе, поглянути в очі твої, торкнутися твоєї руки. Чи не зглянуться ваші вчені на моє почуття, щоб прокласти шлях у Майбуття для мене? Ти ж сама сказала, що найважливіше — любов?"

На цей лист відповіді не було.

Минули дні. Незабаром Лада мала від'їхати на Полтавщину. Володя почав хвилюватися і вирішив відвідати дівчину на її квартирі. Сонце вже сідало за обрій, коли він дістався на Нивки і наблизився до будинку. Безборонно увійшов у хвіртку. Постукав тихенько в двері веранди. Тихо. Рушив далі. В коридорі — теж нікого. У прочинені двері заглянув до кімнати.

За столиком, спиною до дверей, сиділа Лада і щось писала. Трохи збоку лежала купка листів. В очі впав знайомий почерк. То був його почерк!

Ніби блискавиця пронизала свідомість хлопцю! Він усе збагнув!

Лада оглянулась. Погляди їхні зустрілися. Білопінний потік і тепле вогнище карих очей.

— Це ти, Дала? — прошепотів Володя. — Ти, подруго далека?

Вона мовчала. А очі її сповнювалися сльозами великої радості. Він ступив до неї, торкнувся пальцями її попелястого волосся, підстриженого, як і в тисячі інших дівчат.

Вона простягла руки йому назустріч.

Кохана з далекого Майбутнього...

"Знання та праця"

Директор міської мистецької галерії справляє враження людини, яка у мистецтві розуміється не дуже. Високооцінену критиками модерну скульптуру із хаотично склеєних пуделок від порошку до миття посуду він за скульптуру не визнав. Матеріального змісту у пуделках не знайшов також, а духового не відчув. На щастя, не завжди вдається ворогам прогресу, як вищезгаданий директор, відстояти свої дивацькі архиконсервативні погляди. У боротьбі з модерним малярством директор часом зазнає поразки. Застарілі каталоги виразної різниці між модерним і реалістичним малярством не визначають, і тому, під тиском співробітників, озброєних найпозитивнішими рецензіями сучасних видатних критиків, на стінах галерії поруч з картинами Рембрандта з'являється модерне малярське мистецтво двадцятого століття.

Я пильно вдивляюся у барвисту картину, яка за каталогом має відображати пасовисько. Я шукаю у ній, властивих цьому зворушуючому сюжету ознак, і кілька недбало накиннутих пензлем мистця чудових зелених плям, що у пропорції розташувалися десь понад хмарами, будять якісь неясні спогади, хоч нічого подібного до пасовиська я на полотні не знайшов.

Реалізм відбиває дійсність речей. Він позбав-

Учасники VIII Конференції ЦК ОДУМ-у в Чикаго

лений фантазії — притаманної модерному мистецтву якості.

Фотографія відбиває реальність і формалізм.

Сюрреалізм — модерний рух у скульптурі, літературі й малярстві, який відображає творчість підсвідомого розуму, вбираючи її у форми.

Формалізм — суворе притримування форм і звичаїв. Формалізм починається там, де кінчається думка, так за журналом "Сучасність", писав у своєму щоденнику Василь Симоненко.

Я не хочу бути формалістом, і тому урізавши поли, тікаю від такого спотворення краси. Я люблю красу й тому захоплююся модерним мистецтвом.

Мистець — поет і фантаст. Він творець форм і краси, а я..., я споживач форм і краси — мистецтва моєї доби. Тепер я цілком певний. — Картина, яка відображає пасовисько, що подібно ракеті, зеленими вибухами летить на місяць, мені безсумнівно подобається.

Для мене склеєні до купи пуделка від порошку до миття посуду виповнені повітрям, правдивим духовим змістом.

Я захоплююся цією чаруючою скульптурою. Її копію, за браком достатньої кількості пуделок від мильного порошку, я відтворюю з сірникових коробочок і, відтворюючи цей шедевр, з надхненням цитую Емму Андієвську:

Ринвою рушила крапля —
Ангел з ходою селезня.
Вода, як слоєне тістечко,
Листок за листком кришиться...

Ангел стоїть лелекою —
Чути далекий плюскіт
Вода, як качан капусти...

Аж берет спух в нових калюшах
На трьох ногах бере калюжі...

Ось, де поезія, ось, де краса!

Вода, як слоєне тістечко... Вода, як качан капусти... Скільки геніяльності і витонченості у цих висловах. Недарма за них Емануїл Райс назвав Емму Андієвську "Незаперечно геніяльна, і то у рідко високій мірі". Її вірші — "безпомилкове чарування".

Я чаруюся безпомилково чарівними віршами незаперечно геніяльної Емми Андієвської:

А говорюща риба бреде коритом.
Явили коноплі базар,
Втиснувся космос у краба...

Вокальне мистецтво не менше промовляє до моєї спрагненої краси душі.

Ще за місяць перед приїздом генія-мистця Елвіса Преслі (Пресляка?) до мого міста, всі квитки на його виступ були випродані. На концерт я попав лише через великодушність випадкового зустрічного, який за двадцять п'ять доларів відступив мені свій квиток до колізею. З тим квитком я ледве пропхався до середини.

Іван САВИЧ

У ТРАМВАЇ

Дівчина славна та мила
Вперше для мене в трамваї
Ввічливо місце звільнила.
Дякую, тихо сідаю...

...Знало б хороше дівча те,
Як було важко сідати.

Співу Елвіса Преслі я не чув. Авдиторія від божевільного захоплення виглядом мистця верещала, а щоб не відрізнятися від авдиторії, верещав і я... А співак дослівно займався акробатикою: вигинався, як пруттик, підскакував, викручував гітарою, вимахував мікрофоном, співав і відбивав ногами ритм, а я дивувався, де в такого дебелика береться стільки спритності. Здавалося, якби прив'язати йому ззаду вмочений у фарбу пензель і підставити полотно, він за один вечір вималював би таку кількість у сюрреалістичному стилі картин, що ними можна було б обвішати стіни десятка мистецьких галерій. Це було б справжнє мистецтво мистецтв. Воно поєднувало б вокальне, музичне, малярське і акробатичне вміння в одне. Це було б найгеніальніше мистецтво мого століття.

На жаль, співак не довго давав естетичну насолоду широким масам. Його вкинули у солдатські казарми, і про генія-мистця тільки в пресі час-від-часу можна було знайти якісь згадки.

Елвіса змінили англійські "бітлі". І знову колізей виповнений слухачами, і знову верески трясли його стіни. Рік наперед розпродувалися квитки, блискавично розходилися мільйонові тиражі бітлівських платівок. Бітлівські й Елвісові співи знайшли широкий відгук у цілому світі, а папуаси з Нової Гвінеї сприймали їх за свої, народні, й були горді з свого вкладу до скарбниці світової культури. Та щастя тривало недовго — геніальні вокалісти бітлі повернулися до Англії, а я залишився з мріями про майбутнє модернізоване суспільство:

Вже маємо поетесу-генія. Колись будуть і українські бітлі, з'явиться й композитор-модерніст, а тексти для їхніх пісень вже готові. В обробці композитора, із збереженням змістом вони по-бітлівськи звучатимуть приблизно так:

А риба є, є, є!
Коритом є, є, є!
Коноплі є, є, є!
У краба є-є-є!

Тоді, напевно, одягнувшись модерно, по стилізьки, від дикого захоплення заверещить Емануїл Райс, а за ним щиро, до безтями верещати му і я.

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ДРУГА СЕСІЯ КУРСІВ ВИХОВНИКІВ ЮНОГО ОДУМ-У

Восьмого і дев'ятого травня в Філадельфії відбулася друга сесія курсів виховників Юного ОДУМ-у на сході США. На курсах було 24 особи молоді та кілька зацікавлених старших осіб.

Сесію відкрив Іван Павленко, а отець Олексій Царик, прочитавши молитву, побажав учасникам добрих успіхів.

Першою лекцією-викладом була "Поведінка", яку прочитав Іван Павленко, після неї відбулася жвава дискусія. Професор Петро Шинкар прочитав другу лекцію (2 години) — "Психологія". Лекцію "Географія України" подав Євген Кальман, унаочнюючи її на мапі.

В неділю лекції-виклади для майбутніх виховників Юного ОДУМ-у США продовжувались. Петро Шинкар читав далі "Психологію", а Петро Гурський, голова філії ОДУМ-у в Філадельфії — подав відомості з "Ідеології".

Накресливши план третьої сесії курсів, учасники роз'їхались,

подякувавши за смачні обіди і вечері голові Батьківського Комітету Юрієві Білоусові та його дружині, а також М. Федоряці і п. Коперник.

Референт юнацтва Головної Управи ОДУМ-у США Марія Євсєвська повідомила, що слідуюча сесія відбудеться в Трентоні, Нью Джерсі 29 і 30 травня. На цій сесії будуть переведені іспити учасникам курсу виховників у засвоєнні матеріалу з попередніх трьох сесій.

ТРЕНТОН

Загальні збори філії ОДУМ-у в Трентоні відбулися 29 квітня у приміщенні Українсько-Американського Демократичного Клубу. Головував на річних зборах Іван Івахненко, а секретарем був Петро Сенько.

У своєму звіті голова уступаючої управи Святослав Котляр зазначив, що з огляду на його далеке місце замешкання, він часто не міг бути на засіданнях управи, що до певної міри негативно впливало на працю фі-

лії. Організаційний реф. Петро Сенько зазначив, що філія брала активну участь в святі Державности, Крут, академії Симона Петлюри, у відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, Юн ОДУМ брав участь у фестивалі Східних філій ОДУМ-у США, організовано команду відбиванки, поїздки на море, забаву та ін. Після звітів Контрольної Комісії відбулася дискусія над звітами та співпрацею голови з управою. На пропозицію номінаційної комісії управи філії вибрано в такому складі: Іван Івахненко — голова, Микола Кутувий — заступник голови, Петро Сенько — секретар, Микола Терновий — культ-освітній реф., Микола Кенен — організаційний реф., Євген Кальман — скарбник, Валерій Ріжко — спортовий реф., Іван Шепеленко — член.

До Контрольної Комісії увійшли: Л. Дідок — голова, Л. Шевчук і В. Ткаченко — члени. Віримо, що нова управа з більшим завзяттям візьметься в 15-ліття існування ОДУМ-у за працю, збільшить число членства, знайде когось з своїх членів на представника "Молодої України" й збільшить число передплатників в Трентоні, а також поживить свою активність.

ПРОВІД ОДУМ-У

Відзначаючи 15-літній ювілей нашої організації, подаємо список голів Головних Управ ОДУМ-у США й Канади за весь період існування ОДУМ-у.

Канада:

Мар'ян Горгота	1950 — 1952
Вадим Вакуловський	1952 — 1953
Григорій Литвин	1953 — 1954
Василь Неліпа	1954 — 1955
Ярослав Семотюк	1955 — 1956
Вадим Вакуловський	1956 — 1957
Микола Гринь	1957 — 1958
Іван Пишало	1958 — 1959
Петро Родак	1959 — 1960
Михайло Лебединський	1960 — 1962
Ігор Дрозд	1962 — 1963
Віктор Педенко	1963 —

США:

Павло Мигаль	1950 — 1952
Степан Вербоватий	1952 — 1952
(6 вересня 1952 р. був покликаний до армії, а на його місце прийшов Володимир Дубняк)	
Володимир Дубняк	1952 — 1953
Ігор Лисий	1953 — 1954
Іван Павленко	1954 — 1955
Богдан Марущак	1955 — 1956
Роман Лисняк	1956 — 1957
Леонід Чудовський	1957 — 1959
Микола Дзябенко	1959 — 1961
Антін Філімончук	1961 — 1963
Євген Кальман	1963 — 1964
Данило Завертайло	1964 —

ЧИКАГО

Праця ОДУМ-у в Чикаго не припиняється весь час. Виховники працюють з роями, мистецькі одиниці кожного тижня мають свої проби, раз на місяць маємо свої десятихвилинні радіопередачі. Хлопці бубністи готовляться до зустрічі в Канаді, на яку філія ОДУМ-у вибирається двома, вже замовленими автобусами "Грейгаунд".

15 травня в залі св. Володимира відбулась весняна забава філії, на якій було багато молоді. 9-го жовтня в тій самій залі матимемо осінню забаву. Гратиме оркестра Володимира Чижика.

16 травня відбули прогулянку на лоно природи, до лісу.

23 травня Союз Українських Ветеранів відзначив академією-концертом та відправами панахид в українських православних церквах пам'яті Симона Петлюри. Членство філії вшанувало великого сина українського народу участю в панахидах. Одна група одумівців з головою Василем Коновалом була в церкві св. Володимира, а друга частина одумівців з заступником голови Василем Ковальчуком — в церкві св. Софії.

Знаючи про велику потребу фондів на розбудову Української Національної Бібліотеки імені Симона Петлюри в Парижі, яка також опікується могилою Симона Петлюри, філія перевела під українськими православними церквами: св. Володимира, св. Софії та св. Покрови збірку на ту ціль. Збірщиками були: Ліна Степова, Оля Мирутенко, Оля Косогор, Параска Завертайло, Наталка Колішинська та Лариса Дементій. Вони зібрали 97.48 доларів, які переслали бібліотеці Симона Петлюри.

На академії-концерті, присвяченій пам'яті С. Петлюри, що відбулась в залі св. Володимира, виступила група бандуристів ОДУМу — Олексій Пошиваник, Петро та Іван Іващенко, Іван Сербу, Олег Масловський разом з керівником ансамблю бандуристів, Григорієм Китасти́м. Ансамбль тепер збільшився до 38 осіб з бандурами та кількома десятками співаків. — Бандуристи виконали "Журавлі" та український марш.

Новопридбана оселя ОДУМ-у в США

Тепер філія готується до подорожі на зустріч ОДУМ-у в Канаді, де крім відбиванкових дружин в спортивній частині, в мистецькій частині виступить ансамбль бандуристів (не в повній складі).

ОДУМІВСЬКА РАДІОПЕРЕДАЧА В ЧИКАГО ПРИСВЯЧЕНА ДНЮ МАТЕРІ ТА СИМОНОВІ ПЕТЛЮРИ

7 травня 1965 року була надана, четверта з черги, одумівська радіопередача, присвячена святі матері та Головному Отаманові Симонові Петлюрі. Радіопередачу перевели Ліна Степова та Олексій Коновал.

Ліна Степова, розповідаючи про завдання матері сказала таке: "Мати — це символ чогось найкращого, найбагатшого, найліпшого. Недаром арабська приказка каже: "Господь не міг бути усюди сам, тому створив на світі матерів, щоб його заступали". Обов'язок матері, це найтяжчий обов'язок. Виховання дитини це також в її руках. Вона мусить прищепити дитині всі засади правди, любови, добра, пошани, справедливости, відваги, пильности та всіх інших чеснот людського життя. Вона мусить вщепити в душу дитини якнайсильнішу любов до української мови, до України. І тому українська мати є в першу

чергу відповідальна за те, що її дочка чи син не вміє чи не розуміє української мови, бо коли любов до мови не була прищеплена на початках, то пізніше не допоможе ні строгість батька, ні молодеча організація, ні школа, ні церква".

Олексій Коновал про Симона Петлюру говорив так:

"В травні ми також відзначаємо інші роковини — інше свято — це роковини Симона Петлюри. Доба відродження модерної української державности увійшла в історію українського народу під ім'ям Симона Петлюри. Симон Петлюра це символ державности українського народу. Він очолював здобуту державність у роки Визвольної Боротьби, будучи президентом, і Головним Отаманом мілітарних сил Української Народньої Республіки. Симон Петлюра персоналізує собою державність нашу тому, що він творив добу нашого відродження, він формував самостійницький світогляд підневільного українського народу та визначав шляхи і методи, якими цю державу здобути і закріпити. Усе життя Головного Отамана було виповнене болючою проблемою унезалеблення України від Москви та інших загарбників".

Найкращий відпочинок для дітей — це новонабута оселя в США!

ОДУМІВЦІ З ТОРОНТО ЗДОБУЛИ ПЕРШІ МІСЦЯ

Союз Українсько - Американських Спортових Товариств — Північ відбув 21-22 лютого цього року в Дітройті змагання з пінг-понгу за першість Союзу на 1965 рік. У змаганнях брали участь 62 змагуни з ОДУМ-у, СУМА, Пласту, УАСТ "Леви", УСТ "Черник" з Торонта, Чикаго, Дітройту. Про ці змагання Володимир Рижий у "Вільному Слові" пише так:

"Присмною несподіванкою турніру була група студентів — членів ОДУМ-у з Торонта, яку, як не члена нашої делегатури, ми прийняли до офіційного точкування тільки в індивідуальних грах чоловіків, а в дружинових і двійних грах неофіційно. І якраз вони виказались цією несподіванкою і зайняли перші два місця в індивідуальних грах чоловіків, а почесні перші місця у дружинових і двійних грах, одержуючи як нагороду трофей і почесні грамоти".

Перші місця між чоловіками здобули одумівці з Торонта: Олег Мелашенко (перше місце), Нарциз Бородчак (друге місце). Третє місце здобув Едвард Возк з УАСТ "Леви" з Чикаго.

Чи Ви зложили вже свою жертву на новонабуту одумівську оселю в США! Якщо ні, зробіть це негайно, бо ця оселя для Ваших дітей!

На одумівській оселі

Ще один куточок нашої оселі

ТРЕНТОН НА ОСЕЛЮ ОДУМ-у

\$250 — Філія ОДУМ-у. **По \$100:** Євген Кальман та П. Левченко, **по \$26:** М. Кутувий, **по \$25:** В. Пустовий, П. Сенько, І. Івахненко, Г. Великорідько, Т. Сендзик, М. Кашук, А. Хоменко, **по \$20:** І. Гаврилук, **по \$15:** А. Кенен, **по \$10:** В. Кириченко, Ів. Піддубний, Б. Канівець, Н. Нагірняк, Н. Чуйко, **по \$5:** Я. Жмуркевич, **по \$2:** Д. Пасічниченко.

Щиро дякуємо!

ТОРОНТО

В неділю, 30 травня 40 одумівців в одностроях взяли участь в панахиді, що була відправлена в катедрі св. Володимира за спокій душі Симона Петлюри.

Увечері того ж дня під протекторатом представництва Виконного Органу Української Національної Ради було влаштовано Академію, присвячену тридцять дев'ятій річниці трагічної смерті Президента України та Головного Отамана Військ та Фльоти УНР.

Від ОДУМ-у Олег Валер продеклямував вірш М. Ситника "25 травня 1926 року", а голова ГУ ОДУМ-у Канади Віктор Пеленко виголосив доповідь, в якій схарактеризував постать Симона Петлюри — борця за Самостійну й Незалежну Українську Державу.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України" залежить також і від Тебе!

Отже, поширюй журнал, приєднуй нових передплатників!

Не забувай про пресовий фонд

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"!

ГАЛЕРІЇ ДРЕВНЬОЇ МОГИЛИ

Здавна це місце поблизу Мелітополя привертало до себе увагу. Уявіть собі, навколо, куди не кинеш оком — степ. На десятки кілометрів рівний, як стіл, і раптом перед очима здіймається вгору височезний горб. Здала він схожий на велетенську черепаху, що замерла в степу. Її жовте тіло вкривають великі брили пісковиків — своєрідний панцир. Пагорб ніби випаровується — це вітер здіймає дрібний пісок.

Якже опинився серед рівного степу великий горб? Уже багато століть над цим замислювалися місцеві люди. Багато цікавих легенд розповідають в селі Терпіння. За одними з них горб — залишки давнього вулкана, за іншими — небесне тіло, що впало на землю. Найстаріші переказують і таке: жив мовляв, тут колись багатир. Зробить крок — переступить ріку, зробить десять — море переїде. Якось перевозив він степом велике каміння. Таке важке, що навіть його віз не витримав: зломалося колесо, каміння впало і покололося...

В цій легенді є цікава деталь. У давні часи брили, що вкривають горб, були монолітною плитою. А може "Кам'яну могилу" створили людські руки? Адже є така легенда. Неначе поховано в ній могутнього вождя. Тисячі людей насипали гігантську могилу, нагромаджували на неї скелі...

З'ясувати питання допомогли геологи. Неповдалі від горба тече вузьенька річка Молочна, яку тепер можна перейти в брод. Колись вона була швидкою і широкою. Її води зустріли на своєму шляху шар піскової породи який не піддався руйнівній силі ріки. Річище обміліло, і горб опинився зрештою на поверхні заплави. Роботу ріки закінчило вивітрювання. Величезна монолітна плита потріскалась.

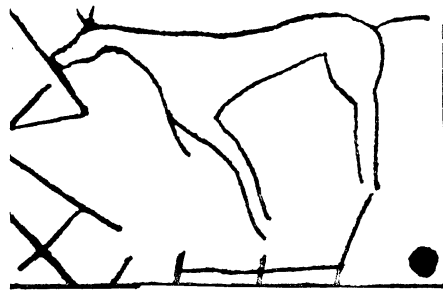
З давніх давен "Кам'яну могилу" вважали місцем поховання. Давні могили завжди приваблювали шукачів скарбів. Комусь з них наприкінці минулого століття пощастило знайти тут кілька срібних монет. Важко сказати, як вони сюди потрапили. Можливо, це була частина яко-

гось давнього скарбу, який заховали в одному з відлюдних гротів. Люди з навколишніх сел почали гарячково шукати скарбів. Чутки про це докотилися до столиці. "Кам'яною могилою" зацікавився відомий археолог М. І. Веселовський. Він почав розшукувати тут погребення, а виявив — зовсім несподівано для себе — дивовижні наскельні малюнки-петрогліфи.

Науковці встановили, що петрогліфи "Кам'яної могили" створили давні мешканці азово-чорноморських степів протягом багатьох тисячоліть — від епохи мезоліту до епохи бронзи.

Найстаріші зображення, яким майже десять тисячоліть, знайшли в так званому "гроті бика". Тут дуже реалістично зображені супруги биків, тварин, з якими первісна людина стикалася в повсякденному житті.

Ще перші дослідники "Кам'яної могили" звернули увагу на цікаву деталь — невеликі луноч-

ки не поверхні деяких зображень. Вважають, що це сліди від ударів, можливо списів, якими давні мисливці закликали духів помогти їм у полюванні. Отже, зображення мали ритуальне значення.

Слідів мешкання первісних людей у гротах "Кам'яної могили" не знайшли. Їхні стоянки були розташовані недалеко від неї. Напевно горб був священним місцем і тому малюнки ховали від сторонніх очей.

Петрогліфи "Кам'яної могили" дуже різноманітні. Поруч з реалістичними зображеннями биків, коней, колісниць є також схематичні, беззмістовні малюнки, які важко розшифрувати. Давні художники залишили чимало загадок. Як, наприклад, зрозуміти зображення людських стіп — босих і взутих?

У 1950 році "Кам'яну могилу"

відвідав О. П. Довженко, якого дуже зацікавили ці таємничі зображення. Він розповів, що у дитинстві він знав жінку, про яку односельчани казали: "вона вмє виймати сліди", тобто чаклувати над ними. Може й первісні художники чаклували таксамо?

"Зміна"

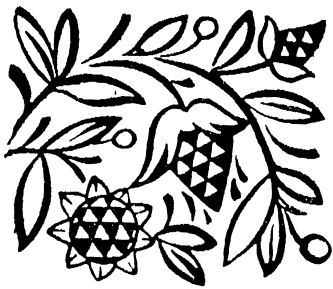
ЗАПОРОЖЦІ В ІКОНОСТАСІ

Перед війною в Нікопольському краєзнавчому музеї експонувалися два великі портрети старих запорожців. То були копії, а оригінали зберігалися у відомому Дніпропетровському музеї, який заснував відомий історик та етнограф Д. І. Яворницький. На портретах художник зобразив січовиків: одного з шаблюкою, другого з люлькою, що мала довгий, чи не метровий цибух. Були й написи: "Ктитор (фундатор) храма сего Іоанн Шиян" та "Ктитор храма сего Іаков Шиян". А історія їхня ось яка:

Там, де тепер Нікополь, колись запорожець Микита перевозив людей через Дніпро — й село звалось Микитин Перевіз. Доживали в тому селі віку двое козаків, брати Іван та Яків Шияни. І надумали вони перед смертю "на спомин душі" побудувати церкву.

Якийсь художник-самоук намалював портрети обох Шиянів. А парафіяни, на знак вдячності фундаторам церкви, поставили портрети в іконостас, між образи апостолів і пророків. Це було після зруйнування Січі, деś наприкінці XVIII століття. І довгий час віруючі били поклони апостолам, а заодно й козакам і ставили їм свічки. Місцеве духовенство не зважало на це, аж поки не придивився до святих братів новопризначений архієрей. Запорожців "виселили" з церкви, а згодом вони опинилися у Д. І. Яворницького.

Родині передчасно й трагічно загинулого одумівця Славка Гави висловлюють своє глибоке співчуття Головна Управа та філія ОДУМ-у в Торонто.

З БІОГРАФІЇ СЛІВ

Мліти, млість, млосно

"Мліти" походить від слова "умліти" - зменшуватися. Про це свідчить такий вираз з А. Могильницького: "...не упадайте духом бодрости і не умлівайте на силах..." "Умлівати" звучало спершу "умалівати". Пізніше вираз "умлівати на силах" втратив свою другу частину і став вимовлятися просто "умлівати". Це слово прибрало значення "тратити пам'ять" або "танути". Від нього походить "млість" — безпам'яство, солодка слабість, а від "млості" — "млосний", "млосно" і т. д.

Весілля, веселитися, веселий

Стародавнє "весілля" було пов'язане у наших предків з обрядом виділення молодого подружжя в самостійну господарську одиницю. Молодих селили в нову хату чи в нову світлицю. Цей обряд мав назву "воседля". Мало-помалу слово "воседля" стало звучати "веселля" і нарешті "весілля", а слово "воседлитися" — "веселитися". Близьке до цих слів слово "воседлий", згодом прибрало форму "веселий"

Обійстя, устя

"Обійстя" — слово діалектне, але вживається і в літературній мові в значенні "селянський двір", "садиба". Біографія його цікава тим, що відбиває стародавні правові відносини. За часів раннього феудалізму у власність окремого господаря переходила вся земля, яку той міг обійти за день. Слово "обійти" звучало колись "обійсти". Залиши такої вимови ще й досі збереглися по місцевих діалектах, де замість "йти", "піти", "найти" кажуть "ійсти", "пійсти", "найсти".

Від слова "обійсти" ("обійти") наші предки утворили "обійстя" — земельну власність, яку господар обійшов за день. Згодом це слово стало синонімом слова "садиба".

Про утворення слів у такий спосіб від дієслівної основи "йти" свідчить і слово "вистя" — стародавній відповідник сучасного "устя". Слово "вистя" походить від вийти ("вийсти") й зафіксоване в стародавньому словнику "Синоніма словенороська" із значенням "вихопення вод", тобто "устя".

КРИЛАТІ ВИРАЗИ

Яблуко незгоди

За старогрецьким мітом, богиня незгоди Еріда, ображена тим, що її не запросили на весілля Фетіди і Пелея, кинула в натовп гостей яблуко з написом "найпрекрасніший". Гера, Афіна й Афродита посварилися за це яблуко і звернулися до троянського царевича Паріса з проханням розсудити їх. Паріс присудив яблуко богині кохання Афродиті, яка за це допомогла йому викрасти Гелену Прекрасну.

У переносному значенні "яблуко незгоди" — причина суперечок.

Котурни

Особливий вид театрального взуття на дуже високій підшві й абзацах. Старогрецькі та староримські актори, виконуючи трагічні ролі, одягали котурни: вони збільшували зріст, надавали величності постаті.

Вираз "ставати на котурни" є іронічним позначенням фальшивого піднесення, бундючності, пихи.

Тисяча й одна ніч

Популярний збірник арабських казок, складений в ХІУ-ХУ столітті. Казки ці повні фантастичних пригод, нібито розповідала халіфові Шахріяру Шахразада, дочка його візира, протягом 1001 ночі.

Вживається на означення надзвичайних неймовірних пригод.

Закопати талант у землю

Цей вислів виник з євангельської притчі про раба, який дістав від свого пана талант (срібну монету) і закопав його в землю, замість того, щоб пустити в обіг і повернути панові з прибутком.

Вживається в значенні — загубити свій талант, не скористатися з можливості розвинути своє обдаровання тощо.

Сціла і Харибда

За старогрецькими мітами, на скелях по боках Мессінської протоки жили дві потвори — Сціла і Харибда, що нападали на мореплавців і поглинали їх.

Вираз "між Сцілою і Харибдою" означає становище, коли є небезпека і з одного й з другого боку, опинитися між двома ворожими силами, бути під подвійною загрозою.

Стецько

Персонаж комедії Г. Ф. Квітки-Основ'яненка "Сватання на Гончарівці", недоумкуватий, зарозумілий. парубок.

Вживається як синонім до слова "дурень".

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor Street West

Toronto, Ontario

Tel.: 535-2135 — 535-2136

Подорожування літаком, пароплавом, поїздом, чи автобусом в Канаді і в інших країнах, замовлення готелів, спровадження своїх, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації у справі еміграції — все це полагождать Вашою рідною мовою досвідчені власники

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОДРОЖЕВОГО БЮРА В ТОРОНТІ

МАРКІЯН КОГУТ

і

ДАРІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКА

МЕМОРІАЛЬНІ ОПОВІДАННЯ

Саме час

Одного разу Вольтер буз на благодійному концерті. Деякий час він терпляче слухав співака-аматора, а потім, не витримавши, голосно сказав:

— А все таки цей співак дуже фалшує...

— Він не винен, — пояснив суїда. — Відолаха глухий від народження.

— Тоді, може, сказати йому, що арія вже скінчилась?

Щасливий випадок

Якось італійський вчений Келлі знайшов у крамниці ковбасника аркуші з записами, зробленими почерком Галілея. Виявилося, що весь архів великого вченого від його біографа Вівіані потрапив до рук людини, яка за кілька золотих продала його як "макулятуру" ковбасникові. Таким чином випадково було врятовано цінну спадщину Галілея.

Розповідають

Одного разу Рафаель зупинився в готелі. Великий художник не мав ні копійки й обіцяв хазяїнові заплатити в день від'їзду. Нарешті цей день настав.

— Де ж гроші? — спитав хазяїн.

— Візьміть на столі, — відповів Рафаель і показав на купку срібних і золотих монет.

Власник готелю звичним рухом змахнув їх у кишеню, але... гроші лишилися лежати на столі. Їх було намальовано.

Іноземець, який нагодився при цьому, був захоплений майстерністю художника і купив стіл за суму, яка набагато перевищала борг Рафаеля.

До Гергарда Гавптмана звернулася дівчина з проханням дати їй два автографи.

— Нащо вам відразу два? — запитав маститий драматург.

— Двох "Гавптманів" я проміняю на одного "Легара" — була відповідь.

УВАГА!

УВАГА!

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ

ОДУМІВЦІВ США Й КАНАДИ

ПРИСВЯЧЕНА 15-ЛІТТЮ ОДУМ-У

відбудеться

3-го і 4-го ЛИПНЯ 1965 р. у відпочинковій оселі "КИЇВ".

В ПРОГРАМІ ЗУСТРІЧІ:

СУБОТА, 3-го ЛИПНЯ:

Від 11-ої год. дня на оселі "КИЇВ" міжфіліяльні спортові змагання з відбиванки, легкої атлетики та копаного м'яча.

8 год. вечора: в розкішній залі "CLUB KINGSWAY" при 100 The Queensway в Торонті відбудеться

ЗАБАВА

Оркестра "Jack Zaza" з СВС.

Співатиме Елеонора Бербенець.

ДОБІРНИЙ БУФЕТ.

НЕДІЛЯ, 4-го ЛИПНЯ:

О 10-ій годині ранку ПОЛЬОВА СЛУЖБА БОЖА на площі "Київ" з участю Катедрального Хору. Дефіляда одумівських відділів. — Визначні промовці.

Великий концерт ОДУМ-івських сил США і Канади

В ПРОГРАМІ:

Ансамбль Бандуристів і Струнна Оркестра Філії ОДУМ-у з Чикаго; Хор філії ОДУМ-у з Монреалю; Дівочий Хор філії ОДУМ-у з Торонта, та інші групові і сольові співи, народні танці, тощо.

КОНФЕРАНСЬЄ М. ПОНЕДІЛОК З НЬЮ-ЙОРКУ.

ФІНАЛЬНІ СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ ОДУМ-У.
ВЕСЕЛА ВАТРА.

По докладніші інформації звертатися до місцевих філій ОДУМ-у.

Доїзд автобусами в неділю о 9-ій та 11-ій год. від Української Православної Катебри св. Володимира при 400 Батурст Ст. у Торонті. Для власників авт по гайвей 5 між Торонтом і Гамільтоном (14 миль від Гамільтоном, 26 миль від Торонта).

ЗАКЛИКАЄМО ДО МАСОВОЇ УЧАСТИ ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ
ГРОМАДЯНСТВО!

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ.

З НОВИХ ВИДАТТЬ

НОВА КНИЖКА

У квітні 1965 року вийшла збірка літературно - критичних статей і есеїв Юрія Шереха — "Не для дітей". У вступній статті до неї Юрій Шевельов, професор слов'янської філології на Колумбійському університеті, подав життєвий шлях автора від вступу до літератури в Харкові (1941) і далі через Європу до США.

Збірка "Не для дітей" освітлює розвиток сучасної української літератури. В ній зібрані найкращі літературно - критичні зразки Ю. Шереха, в яких можна прочитати багато цікавого і нового.

Мистецьке оформлення книжки Якова Гніздовського. Випуск видавництва "Пролог". Стр. 415. Ціна — 3 дол. 95 центів.

ЗОЛОТО

Без кисню нема життя, але без золота — теж прожити не просто. А насправді, як воно буває?

Коли дихається легко і з киснем нібито все гаразд, — відчувається, що бракує золота. А як

забагато золота — стає важко дихати, і це означає — бракує кисню.

Адже за хемічними законами — найпредковічішими законами землі — Золото і Кисень несполучні.

ДОРОГІ ДРУЗИ !

Преса є одним з рушіїв культурного життя. Вона інформує й знайомить людину з найрізноманітнішими виявами життя. Жодна культурна людина не може жити без преси, без книжки, без читання.

Журнал "Молода Україна" інформує про діяльність нашої організованої молоді, її прагнення, зацікавлення й досягнення. Він знайомить з подіями в рідному краї, з історією нашого народу, його культурою, мистецтвом і наукою в минулому й тепер. Подає також відомості з світової культури. Журнал має своїм завданням поглиблювати знання і розширювати світогляд читача.

Отже, підтримайте цей пресовий орган української молоді — передплатуйте "Молоду Україну!" Ваша передплата сприятиме розвитку журналу — поліпшенню його змісту й художнього оформлення.

Дорогі одумівці, це Ваш журнал — дбайте за нього: приєднуйте нових передплатників. А в першу чергу передплатіть самі. Ані одного одумівця чи одумівки без журналу "Молода Україна"!

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Філімончук Оля, Мейпелвуд	1
Павлюк Віра, Торонто	2
Мельник Олекса, Монреаль	13
Гринько Іван, Філадельфія	13
Федоренко Євген, Ньюарк	1
Максимлюк Галя, Торонто	2
Родак Валя, Торонто	2
Ліщина Леонід, Торонто	2
Сидорук Алла, Торонто	4
Коновал Ол., Чикаго	1
Каплистий М., Філадельфія	1

Усім щиро дякуємо.

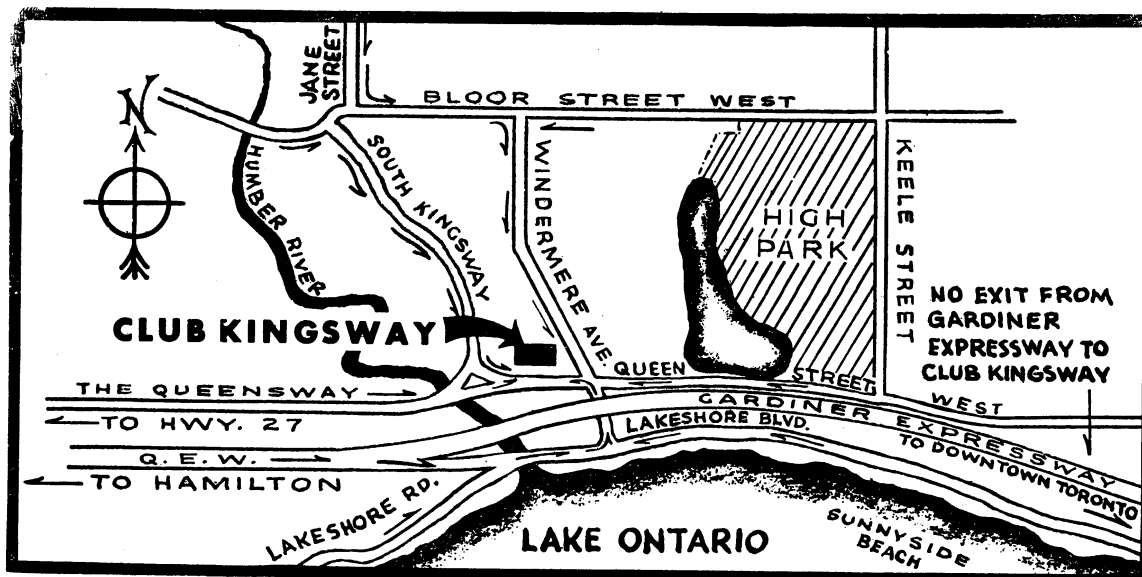
Адміністрація та Редакція "Молодої України"

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Самохвал О., Бруклін	\$1.00
Католік В., Філадельфія	\$1.00
Курячий Іван, Філадельфія	\$1.00
Йона Макар, Філадельфія	\$1.00
Живко Мих., Філадельфія	\$1.00
Григоренко В., Сомерсет	\$2.00
Павлюк В., Торонто	\$10.00
Гавриш А., Торонто	\$5.63
Костенко І., Торонто	\$1.50
Іщенко М., Содбурі	\$3.00
Філія ОДУМ-у, Трентон	\$25.00
Парафенко В., Вестон	\$2.00
о. Слюзар В., Монреал	\$0.50
Філія ОДУМ-у в Бельгії	500 бельгійських франків.

Усім жертводавцям щира подяка.

Адміністрація та Редакція "Молодої України"

Мапа
доїзду
до
Club
Kingsway

Ціна 35 центів

ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
**FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і напруга форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурує ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірнє урядування.

ВПИШІТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ

З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!

404 Bathurst St, Toronto

Tel.: EM 3-3994

Якийсь забобонний чоловік зробив напис на своєму будинку: "Хай не увійде сюди ніяка погань". — "А якже ти тепер сам увійдеш у свій дім?" — запитував Діоген.

УВАГА!

УВАГА!

Чистимо безплатно печі (форнеси) і даємо безплатну ціло-річну обслугу

нашим сталим відборцям
опалової оливи.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

**DNIPRO FUEL OIL
LTD.**

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої
БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при

509 Jane St. — RO 2.1969

**ОЩАДЖЕННЯ — важливий засіб виховування молодого
покоління**

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВІ**

„САМОПОМІЧ“

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

HUmboldt 9-0520

4¼% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

УСІ ВКЛАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО ВИСОТИ \$10,000.00.